

Obilježja vanjske trgovine Europske unije

Kalčić, Ivona

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:419190>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-02**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVONA KALČIĆ

OBILJEŽJA VANJSKE TRGOVINE EUROPSKE UNIJE

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

IVONA KALČIĆ

OBILJEŽJA VANJSKE TRGOVINE EUROPSKE UNIJE

Završni rad

JMBAG: 0303057000, redovita studentica

Studijski smjer: Financijski menadžment

Predmet: Međunarodna ekonomija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Međunarodna ekonomija

Mentor / Mentorica: Prof. dr. sc. Ines Kersan-Škabić

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika ekonomije/poslovne ekonomije, smjera _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, _____ dajem odobrenje Sveučilištu
Jurja Dobrile
u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom

_____ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. VANJSKA TRGOVINA.....	2
3. VANJSKOTRGOVINSKA POLITIKA EU	4
4. OBILJEŽJA VANJSKE TRGOVINE EUROPSKE UNIJE.....	12
4.1. Udio EU-28 u međunarodnoj trgovini robom i uslugama.....	13
4.2. Trgovina robom i uslugama unutar EU-a (intra-EU trgovina)	17
4.3. Trgovina robom i uslugama izvan EU-a (extra-EU trgovina)	20
4.4. Glavni trgovinski partneri EU-a u trgovini robom i uslugama.....	24
4.5. Vanjska trgovina EU-28 prema glavnim skupinama proizvoda i usluga	30
4.5.1. Intra-regionalna razmjena prema skupinama proizvoda.....	31
4.5.2. Extra-regionalna razmjena prema skupinama proizvoda.....	32
4.5.3. Vanjska trgovina prema glavnim vrstama usluga	38
5. ZAKLJUČAK.....	41
6. LITERATURA	42
SAŽETAK	46
SUMMARY	47
POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA.....	48

1. UVOD

Cilj ovog rada predočiti je glavna obilježja vanjske trgovine Europske Unije putem konkretnih statističkih podataka te dokazati činjenicu kako je Europska Unija najznačajniji svjetski izvoznik i uvoznik čineći šestinu svjetske trgovine. Rad se sastoji od pet glavnih poglavlja, uključujući uvodno i zaključno.

U drugom poglavlju ovog rada, teorijski se objašnjava pojam vanjske trgovine, navode se njene značajke i poslovi koje obuhvaća te ukratko objašnjava njen utjecaj na zemlje s otvorenim gospodarstvom odnosno utjecaj na zemlje koje sudjeluju u međunarodnoj razmjeni.

Treće poglavlje započinje definiranjem pojma Svjetske trgovinske organizacije (WTO) te se navode njeni ciljevi i svrha postojanja. Nadalje, ukratko je opisan odnos Europske Unije sa WTO, te prednosti ostvarene putem regionalne i multilateralne liberalizacije. Predočene su visine carina za glavne proizvode koje su nastale kao posljedica stvaranja jedinstvene carinske unije u Europi. Objašnjava se važnost zajedničke vanjskotrgovinske politike Europske Unije kao jedna od najvažnijih politika Europske Unije čije stvaranje proizlazi još iz Rimskog ugovora iz 1957. godine te važnost trgovinskih sporazuma. Navedeni su sporazumi koje je EU sklopila sa ostalim zemljama svijeta te sporazumi koji su trenutno u pregovorima. U sklopu trgovinskih sporazuma, dan je kratki osvrt na CETA-u i stanje pregovora o TTIP-u.

Svrha četvrtog poglavlja, kao glavnog dijela ovog završnog rada, grafički je prikazati i analizirati kretanja vanjskotrgovinske razmjene Europske Unije. Prikazan je ukupan udio EU-28 u svjetskoj trgovini robom i uslugama te trenutna pozicija EU-a u svijetu. Posebno se objašnjava trgovina robom i uslugama unutar EU-a odnosno intra-regionalna razmjena i trgovina izvan EU odnosno extra-regionalna razmjena. Na dalje analiziraju se glavni trgovački partneri Europske Unije u trgovini robom i uslugama uz prikaz i vanjskotrgovinske bilance. Na kraju ovog poglavlja navedena je i detaljnije objašnjena struktura razmjene Europske Unije prema glavnim skupinama proizvoda te vanjska trgovina Unije prema glavnim vrstama usluga.

U izradi ovog završnog rada svi podaci prikupljeni su sekundarnim istraživanjem, a uglavnom je korištena strana literatura sa službenih stranica Europske Unije. Prilikom izrade rada korištene su metode analize, sinteze, deskripcije, komparacije te statistička metoda.

2. VANJSKA TRGOVINA

Gospodarska djelatnost koja obuhvaća razmjenu robe i usluga s inozemstvom, odnosno sveukupnu razmjenu materijalnih i nematerijalnih dobara između zemalja naziva se vanjskom trgovinom. U užem smislu ona obuhvaća samo promet robe između gospodarskih subjekata iz različitih zemalja pa je predmet vanjskotrgovinske razmjene samo ona roba koja prelazi državnu granicu dok u širem smislu, uz međunarodnu robnu razmjenu, obuhvaća i razmjenu gospodarskih usluga, promet kapitala, promet ljudi i prijenos vijesti. Vanjska trgovina podrazumijeva ukupnu razmjenu jedne zemlje s drugim zemljama te se razvija usporedno s razvojem proizvodnih sredstava i ljudskog rada i povećanjem životnog standarda stanovnika utječući na društveni, ekonomski i politički razvoj zemlje. Tako međunarodna trgovina postaje nositelj gospodarskog napretka.¹

Sveukupnost razmjene robe i usluga s inozemstvom nazivamo poslovima vanjskotrgovinskog prometa. Osim razmjene materijalnih dobara, vanjska trgovina obuhvaća i obavljanje različitih proizvodnih i neproizvodnih usluga prema nalogu i za račun inozemnih državljana. To su na primjer poslovi transportnih usluga, špeditorske usluge, skladišne usluge, usluge osiguranja protiv robnih, financijskih, transportnih i drugih rizika, bankovne usluge, turističke usluge, davanje gospodarskih informacija i drugo.²

Glavne značajke vanjske trgovine su:³

- Različita ograničenja koja umanjuju slobodnu trgovinu (carine, trošarine, kvote),
- regulacija vanjske trgovine međunarodnim sporazumima, jer obuhvaća različite trgovinske i monetarne sustave,
- temelji se na međunarodnim običajima, konvencijama i pravilima koji se nadziru posebnim sustavom kontrole kretanja robe i usluga,
- postojanje posebne dokumentacije koja prati robu koja se uvozi ili izvozi,
- posebno izračunavanje cijena dobara koja se uvoze i izvoze i dr.

¹ I. Andrijanić, *Vanjska trgovina: kako poslovati s inozemstvom*, 2. izdanje, Zagreb, Mikrorad, 2001. Str 5.

² loc. cit.

³ *Vanjska trgovina*, [website], <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63873> (pristupljeno 2.srpnja.2018)

- U vanjskoj trgovini nailazimo i na mnoge rizike, pa je i politika osiguranja od robnih i financijskih rizika važan dio izvozničkih poslova poslovnih subjekata i dr.

Vanjska trgovina važna je za cjelokupno gospodarstvo neke zemlje te doprinosi ukupnom napretku sudjelujući u opskrbi gospodarstva zemlje proizvodima koje država uvoznica ne može proizvoditi ili ih ne proizvodi dovoljno za zadovoljenje domaće potrošnje, doprinosi svjetskoj podjeli rada te tako smanjuje proizvodne troškove, olakšava izvoz kapitala te sprječava pojavu monopola stvarajući konkurenciju između kupaca i proizvođača. Također, ako neka država proizvodi preveliku količinu nekih dobara, uključivanje u međunarodnu trgovinu uvelike doprinosi stvaranju novih tržišta te priljevu deviza.⁴

⁴ I. Andrijanić, op. cit., str. 9-10

3. VANJSKOTRGOVINSKA POLITIKA EU

Međunarodna organizacija koja predstavlja institucionalni i pravni okvir multilateralnog trgovinskog sustava u područjima carina i trgovine robama, uslugama i intelektualnom vlasništvu osnovana je 1. siječnja 1995. godine pod nazivom Svjetska trgovinska organizacija (WTO). Liberalizacija, bolja suradnja, razvitak gospodarstva te postizanje održivog rasta temeljni su ciljevi WTO koje ostvaruje kroz stvaranje otvorenog i ravnopravnog sustava trgovinskih pravila, eliminacije carinskih i necarinskih prepreka trgovini robama i uslugama, integraciju nerazvijenih i zemalja u razvoju, te tranzicijskih zemalja u multilateralni sustav i slično.⁵

Europska Unija članica je WTO-a od njenog osnivanja 1995. godine. EU je jedinstvena carinska unija s jedinstvenom trgovinskom politikom i carinama. Iako su sve članice Europske Unije zasebno WTO članice, Europska komisija, izvršna vlast EU-a, zastupa sve države članice EU-a na gotovo svim sastancima WTO-a.⁶

U Europskoj Uniji uveden je jedinstven sustav carinjenja uvoza iz zemalja koje nisu članice EU-a. Carinska unija znači da članice EU imaju iste carine na proizvode koje uvoze iz ostatka svijeta, dok međusobno ne primjenjuju nikakve carine već brojna pravila.⁷

Na sljedećoj tablici (Tablica 1) možemo vidjeti primijenjenu visinu carina EU na proizvode iz uvoza. Prosječna visina carine neznatno se smanjila sa 6.4% u 2014. na 6.3% u 2016. godini. Najveću carinsku stopu imaju poljoprivredni proizvodi (14,1%), gotovo tri puta veću nego industrijski proizvodi (4,3%), zatim lov, ribolov i šumarstvo (7,8%), proizvodi prerađivačke industrije (6,3%) te najmanju carinsku stopu ima rudarstvo i vađenje (0,2%).

U Tablici 2 Možemo vidjeti carine po grupama poljoprivrednih proizvoda i industrijskih proizvoda u 2016. godini. Iz grupe poljoprivrednih proizvoda, visinom carine najviše se ističu mliječni proizvodi i to sa stopom carine od 35%, zatim šećeri i bomboni sa 26,8% te životinje i proizvodi od životinja sa 19.4% dok se sa najmanjom visinom

⁵ MVEP: *Multilateralni odnosi*, [website], [http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/svjetska-trgovinska-organizacija-\(wto\)](http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/svjetska-trgovinska-organizacija-(wto)) (pristupljeno 5.9.2018)

⁶ *The European Union and the WTO*, [website], https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/european_communities_e.htm, (pristupljeno 5.9.2018)

⁷ *Trade policy review, 2017*, [website], https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s357_e.pdf, (pristupljeno 20.kolovoza 2018.)

carine ističu ostali poljoprivredni proizvodi (5.8%) te uljarice, masti, ulja (6,0%) odnosno pamuk na koji carina iznosi 0,0%. Kod industrijskih proizvoda svojom visinom carine ističu se riba i riblji proizvodi sa 12.2% te odjeća sa 11,6%, dok najnižu razinu carine imaju drvo,papir i namještaj (1.2%), ostali industrijski proizvodi (2,1%) te petroleum (2,5%).

Tablica 1: Struktura carina EU, 2016. godine

		Primjenjena carina (%)		Krajnja granica
		2014	2016	2016
1.	Granica carinske linije (% od svih carinskih linija)	100.0	100.0	6.4
2.	Jednostavna prosječna carinska stopa	6.4	6.3	6.4
	Poljoprivredni proizvodi (definicija WTO-a)	14.4	14.1	14.4
	Ne poljoprivredni proizvodi (definicija WTO-a)	4.3	4.3	4.4
	Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo (ISIC1)	7.7	7.8	8.7
	Rudarstvo i vađenje (ISIC 2)	0.2	0.2	0.3
	Prerađevine (ISIC 3)	6.4	6.3	6.4

Izvor: *Trade policy review, 2017*, [website], https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s357_e.pdf, (pristupljeno 20.kolovoza 2018.)

Tablica 2: Sažetak primjenjene carine u EU, 2016. godine

	Broj linija	Jednostavan prosjek	Raspon carine (%)
Ukupno	9,414	6.3	0-695.5^b
HS 01-24	2,456	14.2	0-695.5^b
HS 25-97	6,958	3.7	0-35.6
Prema WTO kategoriji:			
WTO poljoprivredni proizvodi	2,075	14.1	0-695.5^b
Životinje i njihovi proizvodi	351	19.4	0-132.5
Mliječni proizvodi	151	35.6	2.8-695.5 ^b
Voće, povrće i biljke	508	13.0	0-169.9
Kava, čaj, kakao i pripravci od kaka	47	11.3	0-18.7
Žitarice i pripravci	230	14.9	0-76.9
Uljarice, masti, ulja i njihovi proizvodi	174	6.0	0-103.5
Šećer i poslastice	44	26.8	0-172.7
Pića, alkoholna pića i duhan	305	12.8	0-76.8
Pamuk	6	0.0	0-0
Ostali poljoprivredni proizvodi, n.e.s.	259	5.8	0-168.7
WTO ne poljoprivredni proizvodi	7,339	4.3	0-26.0
Riba i ribarski proizvodi	500	12.2	0-26.0
Minerali i metali	1,447	2.0	0-12.0
Kemikalije i fotografski materijal	1,248	4.4	0-17.3
Drvo, pulpa, papir i namještaj	438	1.2	0-10.5
Tekstil	850	6.6	0-12.0
Odjeća	341	11.6	6.3-12.0
Koža, guma, obuća i putna dobra	264	5.0	0-17.0
Neelektrični strojevi	882	1.8	0-9.7
Električni strojevi	447	2.6	0-14.0
Transportna oprema	253	5.0	0-22.0
Nepoljoprivredni proizvodi, n.e.s.	620	2.1	0-12.2
Nafta	49	2.5	0-4.7
Prema ISIC sektoru:			
ISIC 1 - poljoprivrede, lov i ribolov	639	7.8	0-168.7
ISIC 2 - Rudarstvo i vađenje	115	0.2	0-8.0
ISIC 3 - Prerađevine	8,659	6.3	0-695.5 ^b
Prema stupnju obrade			
Prva faza obrade	1,194	6.3	0-168.7
Poluproizvodi	2,771	4.9	0-172.7
Potpuno obrađeni proizvodi	5,449	7.1	0-695.5 ^b

Izvor: *Trade policy review, 2017*, [website], https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s357_e.pdf, (pristupljeno 20.kolovoza 2018.)

EU provodi liberalizaciju trgovine na multilateralnoj razini, regionalnoj ali i u bilateralnom kontekstu. Kao rezultat svih tih trgovinskih sporazuma i trgovinskih politika Europske Unije njeni potrošači koriste se mnogim pogodnostima. Ostvarene su mnoge carinske uštede, cijeli niz socijalnih poboljšanja putem međunarodne trgovine ali i mnoge uštede potrošnje u trgovini putem uvoza robe i nižih cijena proizvoda.⁸

⁸Consumer benefits from EU trade liberalisation. [website], http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156619.pdf (pristupljeno: 5.rujna 2018)

Kao glavni ciljevi EU-a u WTO navode se:⁹

- zadržavanje svjetskog trgovinskog sustava fer, predvidljivim i temeljen na zajedničkim pravilima
- modernizirati svjetska trgovačka tržišta tako da europska dobra, usluge i investicije imaju korist od toga
- slijediti uobičajena pravila WTO-a
- učiniti WTO otvorenijim u interakciji s ne-članicama i drugim međunarodnim organizacijama
- dovesti zemlje u razvoju u WTO
- ojačati podršku Svjetske trgovinske organizacije za održivu trgovinsku politiku širom svijeta

Trgovinska politika jedna je od najvažnijih politika EU, a cilj njenog stvaranja proizlazi još iz Rimskog ugovora iz 1957. godine. Zajednička trgovinska politika određena je ugovorom o funkcioniranju EU, a cilj stvaranja zajedničke trgovinske politike proizlazi iz želje za ukidanjem ograničenja u međunarodnoj trgovini odnosno liberalizaciji trgovine, stvaranja boljih prilika za trgovanje te prevladavanju prepreka u međunarodnoj trgovini.

Temelj zajedničke trgovinske politike jedinstvena su načela koja obuhvaćaju zajedničke carinske stope, izravna strana ulaganja, prava intelektualnog vlasništva, liberalizaciju trgovine, zajedničku izvoznju politiku, uklanjanje prepreka u trgovini i drugo.¹⁰

Trgovinskim odnosima s trećim zemljama Europska Unija upravlja pomoću trgovinskih sporazuma. Sklapaju se ovisno o svojem sadržaju, pa tako razlikujemo partnerske sporazume za podupiranje razvoja trgovinskih partnera, sporazume za uzajamno otvaranje s razvijenim zemljama, sporazume kojima se jačaju politički dogovori i slično. Ciljevi sklapanja trgovinskih sporazuma su stvaranje boljih trgovinskih prilika kao što su, na primjer, otvaranje novih tržišta i veće mogućnosti za

⁹ *EU and WTO*, [website], <http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/> (pristupljeno: 5.rujna.2018.)

¹⁰ Zajednička trgovinska politika EU, [website], <https://izvoz.gov.hr/trgovinska-politika/118>, (pristupljeno: 21.svibnja 2018.)

ulaganje, te prevladavanja prepreka kojima trgovina postaje jeftinija zbog uklanjanja carina ili olakšanje prijelaza robe koje dovodi do brže trgovine.¹¹

Sklapanjem multilateralnih sporazuma unutar WTO-a te bilateralnih sporazuma s trećim zemljama, Europska Unija ima za cilj da se načela i pravila, koja se primjenjuju u trgovini među članicama Europske Unije, primjenjuju i u trgovini s nečlanicama s obzirom na to da tržišta trećih zemalja dobivaju sve više na značenju u trgovini s Europskom Unijom pa tako i trgovinska politika prema tim zemljama.¹²

Europska Unija sklopila je mnoge trgovinske sporazume s raznim državama među kojima su države s Europskog ekonomskog prostora, mediteranske zemlje, afričke, karipske i pacifičke te zemlje jugoistočne Europe, a u tijeku je i niz drugih pregovora.

Glavni trgovinski sporazumi sklopljeni između EU i trećih zemalja su: Sporazum između EU i skupina zemalja Afrike, Kariba i Pacifika (ACP zemlje) koje trenutno obuhvaćaju 79 zemalja. Nastaje 1963. potpisivanjem prve Konvencije s 18 afričkih zemalja, a proširenje i razvoj se nastavlja kroz niz drugih konvencija u Lomeu i sporazumom u Cotonou 2000. godine. Zatim, sporazum između EU i grupe mediteranskih zemalja. Ova grupa obuhvaća zemlje ne članice koje imaju izlaz na mediteransko more, a to su, prema ovisnosti o EU: Egipat, Jordan, Libanon, Libija, Sirija, Palestina, Turska, Izrael, Maroko, Tunis te Alžir. Mediteranska politika usvojena je 1985. godine međutim zbog nedostatka rezultata, prihvaćena je nova mediteranska politika 1992. godine uz kasnije i nove faze i strategije.¹³

Također, EU je sklopila sporazum o slobodnoj trgovini s Korejom, Moldovom, Gruzijom te Ukrajinom; Sporazum o trgovini, razvoju i suradnji s Južnoafričkom Republikom; Sporazum o pridruživanju između EU-a i Srednje Amerike s Kostarikom, Salvadorom, Gvatemalom, Hondurasom, Nikaragvom te Panamom; Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (zemlje CEFTA-e) s Republikom Makedonijom, Crnom Gorom, Albanijom, Srbijom, i BiH.¹⁴

¹¹ *Trgovinski sporazumi EU-a*, [website], <http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/> (pristupljeno: 22. svibnja 2018)

¹² B. Matić, *Međunarodno poslovanje: institucije, pravila, strategije*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu: Ekonomski fakultet, 2016. Str 36.

¹³ I. Kersan-Škabić, *Ekonomija Europske unije*, 2. izdanje, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijko Mirković", 2015. (str 380-381)

¹⁴ *Trgovinski sporazumi EU s trećim zemljama*, [website], <http://gd.mvep.hr/files/file/gd/trgovinski-sporazumi-eu-s-trecim-zemljama.pdf> (pristupljeno 22. Kolovoza 2018.)

Zemlje s kojima su pregovori o trgovinskim sporazumima u tijeku:¹⁵

- **Australija i Novi Zeland** – sporazum o slobodnoj trgovini;
- **Čile** – pregovori o modernizaciji postojećeg sporazuma o slobodnoj trgovini;
- **Japan** – dogovor o sporazumu o slobodnoj trgovini koji se treba potpisati do kraja 2018.
- **Meksiko** – završna verzija teksta za modernizaciju globalnog sporazuma između EU-a i Meksika.
- **MERCOSUR** – pregovori o trgovinskom sporazumu, koji je dio sporazuma o pridruživanju, s južnoameričkim trgovinskim blokom koji čine Argentina, Brazil, Paragvaj i Urugvaj;
- **Singapur** – sporazum o slobodnoj trgovini podijeljen u dva dijela koji Vijeće još treba donijeti.
- **Vijetnam** – sporazum o slobodnoj trgovini podijeljen u dva dijela koji se treba potpisati, a očekuje se da će stupiti na snagu 2019.

TTIP (Transatlantsko trgovinsko i investicijsko partnerstvo) i CETA (Sveobuhvatni ekonomski i trgovinski sporazum) dva su sporazuma o slobodnoj trgovini između Europske unije i SAD-a (TTIP) te EU i Kanade (CETA). Oba bi trebala stvoriti najveće svjetske slobodne trgovinske zone uklanjanjem međunarodnih carina i barijera između glavnih gospodarskih sila, Europske Unije, SAD-a i Kanade. Tekst CETA-e već je završen i spreman za proces ratifikacije, dok su pregovori o TTIP-u još uvijek u tijeku.¹⁶

CETA, eng. *Comprehensive Economic and Trade Agreement*, je novi trgovinski sporazum između Europske Unije i Kanade koji olakšava izvoz robe i usluga, korisnicima i tvrtkama te će ukloniti 98% carina između njih ubrzavajući razvoj trgovine i investicija.¹⁷ CETA će obuhvatiti većinu aspekata ekonomskih odnosa,

¹⁵ *Trgovinski sporazumi EU*, [website], <http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/> (pristupljeno 22. Kolovoza 2018.)

¹⁶ *TTIP free zones europe: What TTIP and CETA are?*, [website], <https://www.ttip-free-zones.eu/about/page2> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

¹⁷ *Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)*, [website], <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

između EU i Kanade, kao što su trgovina robom, trgovina uslugama, mobilnost radne snage, zaštita ulaganja, intelektualno vlasništvo i javne nabave.¹⁸

EU i Kanada potpisale su CETA-u 30. listopada 2016., nakon odobrenja Europskog Vijeća i Europskog parlamenta. U svibnju 2017. Kanadska strana odobrila je CETA-u i time je otvoren put za privremenu primjenu sporazuma koji je stupio na snagu 21. rujna 2017., međutim, u potpunosti će stupiti na snagu tek kada sve države članice EU-a odobre sporazum.¹⁹

Neke od prednosti ulaska u CETU su:²⁰

1. Pomaganje u stvaranju i rastu radnih mjesta ubrzavanjem trgovine i rastom investicija;
2. Stvaranje ravnopravnog polja u Kanadi za Europske tvrtke odnosno bolji uvjeti za poslovanje nego što ih Kanada daje tvrtkama iz drugih zemalja;
3. Niže cijene i širi izbor roba i usluga za potrošače diljem EU te niži troškovi za tvrtke u nabavi inputa;
4. Smanjenje carinskih pristojbi za izvoznike i uvoznike;
5. Smanjivanje ostalih troškova za EU tvrtke (certifikati koji potvrđuju provedbu sigurnosti i standarda te ne zahtijevaju ponovnu provjeru i testiranje od druge strane);
6. Olakšavanje prodaja usluga u Kanadi - nove mogućnosti i bolji uvjeti za poslovanje; te mnoge druge prednosti.

TTIP (eng. *Transatlantic Trade and Investment Partnership*) je naziv trgovinskog sporazuma o slobodnoj trgovini i investicijama čiji su pregovori započeli 2013. godine između Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država. Cilj sporazuma je olakšati kupovinu i prodaju robe i usluga između Europske Unije i SAD-a uklanjanjem prepreka u trgovini. TTIP-om bi se ukinule carine, smanjila birokracija i ublažila ograničenja za ulaganje, ostvarile niže cijene, omogućio bolji pristup tržištu SAD-a,

¹⁸ *The Canada-Europe Free Trade Agreement: Advantages for Canadian and European businesses*, [website], <https://www.osler.com/en/resources/cross-border/2017/the-canada-europe-free-trade-agreement-advantages> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

¹⁹ *EU-Canada trade agreement enters into force*, [website], <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1723> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

²⁰ *The benefits of CETA*, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154775.pdf (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

otvorila bi se nova radna mjesta čime bi došlo do rasta zaposlenosti te sveukupnog proširenja i rasta europskog gospodarstva.²¹

Europska komisija navodi kako su u zadnje tri godine ostvareni znatni napreci u vidu sklapanja sporazuma u svim područjima pregovora. Pojednostavljeni su tehnički propisi i globalna pravila trgovine (održivi razvoj, prava radnika i dr.) te je proveden napredak i u pogledu lakšeg pristupa tržištu za obje strane.²²

Međutim, postoje mnogi protivnici TTIP-a i CETA-e koji naglašavaju kako će ti ugovori ugroziti demokratske principe, smanjiti ključne socijalne standarde i standarde zaštite okoliša, znatno smanjiti politički prostor i ograničiti opsega javnih izbora, ali i uništiti stotine tisuća radnih mjesta. Protivnici TTIP i CETA navode kako ti ugovori: „sadrže mehanizme već poznate kao posebno opasne za demokraciju, socijalna prava i zaštitu okoliša. Otkrivanje investicijskog sudskog sporazuma (ISDS) i njegov dvostruki sustav investicionog sudstva (ICS, uveden u CETA tekst) predstavljaju prijetnju demokraciji. Oni omogućuju ulagačima da tuže države za donošenje politika koje smatraju "štetnim" za sadašnja ili buduća ulaganja. Dakle, politika javnog zdravstva ili zaštita okoliša može se smatrati lošim za neke zagađivačke industrije. Što je još gore, s tim mehanizmima, države ne smiju tužiti investitore, pa je to jednosmjerna procedura u kojoj države mogu samo izgubiti.“²³

Iz tih razloga u cijeloj Europi organiziraju se pokreti, organizacije i političke stranke protiv TTIP-a i CETA-e koje žele zaustaviti te sporazume i promicati druge vrste transatlantskih odnosa. Do danas je proglašeno oko 2.000 „TTIP slobodnih zona“, a milijuni europskih građana uključili su se u pokret kako bi zaustavili navedene ugovore dok su neki od njih potpisali inicijativu građana Europe koja je već prikupila više od 3.400.000 potpisa smatrajući kako će TTIP i CETA ugroziti mnoge aspekte svakodnevnog života građana.²⁴

²¹ *Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja*, [website] <http://www.mvep.hr/files/file/2016/160510-ttip.pdf> (pristupljeno 8.rujna 2018.)

²² *EU i SAD objavili ocjenu trenutačnog stanja pregovora o TTIP-u*, [website] https://ec.europa.eu/croatia/news/eu_and_us_%20publish_ttip_%20state_of_play_assessment_hr (pristupljeno 8.rujna 2018.)

²³ *TTIP free zones europe: What TTIP and CETA are?*, [website], <https://www.ttip-free-zones.eu/about/page2> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

²⁴ *TTIP free zones europe: What TTIP and CETA are?*, [website], <https://www.ttip-free-zones.eu/about/page2> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

4. OBILJEŽJA VANJSKE TRGOVINE EUROPSKE UNIJE

Europa je najveći svjetski izvoznik proizvoda i usluga, a sam je i najveće izvozno tržište za mnoge zemlje svijeta. Trgovina je važan pokazatelj europskog prosperiteta i mjesta u svijetu, a Unija je postala duboko integrirana u globalna tržišta, kako za proizvode koje “proizvodi“, tako i za izvoz koji “prodaje“.²⁵

Razlikujemo trgovinu među državama članicama EU-28 odnosno trgovinu unutar EU-28 poznatu i kao intra-regionalna trgovina Europske Unije te trgovinu država članica EU-28 sa državama nečlanicama odnosno trgovinu izvan EU-28 poznatu i kao extra-regionalnu razmjenu Europske Unije.

U statistici o trgovini izvan EU-a, podacima prikazanima za EU-28 taj se entitet smatra jednim trgovinskim blokom. Podaci o izvozu odnose se samo na onaj dio izvoza iz država EU-28 koji napušta trgovinski blok i otpremuje se u ostatak svijeta, dok se uvoz izvan EU-a odnosi na uvoz iz ostatka svijeta koji ulazi u EU-28. Međutim, pri izvješćivanju o podacima za pojedinačne države članice EU-a međunarodni trgovinski tokovi općenito se prikazuju kao svjetski trgovinski tokovi koji uključuju i partnere unutar i izvan Europske Unije. Statistikom o trgovini među državama članicama EU-a obuhvaćeni su primici i otpreme robe koje bilježi svaka država članica.²⁶

Tržište među državama članica odnosno Europsko unutarnje tržište poznato kao i jedinstveno tržište, omogućuje slobodan protok ljudi, roba, usluga i kapitala te slobodnu trgovinu u preko 28 zemalja. Ugovorom su zabranjena količinska ograničenja izvoza, uvoza ili robe u tranzitu te razne restriktivne mjere koje se odnose na trgovinu između članica EU-28.²⁷

Statističkim podacima o međunarodnoj trgovini robom mjere se vrijednost i količina robe i usluga kojom se trguje. Ti su statistički podaci službeni izvor informacija o uvozu, izvozu i trgovinskoj bilanci u EU-u, njegovim državama članicama

²⁵ *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

²⁶ *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

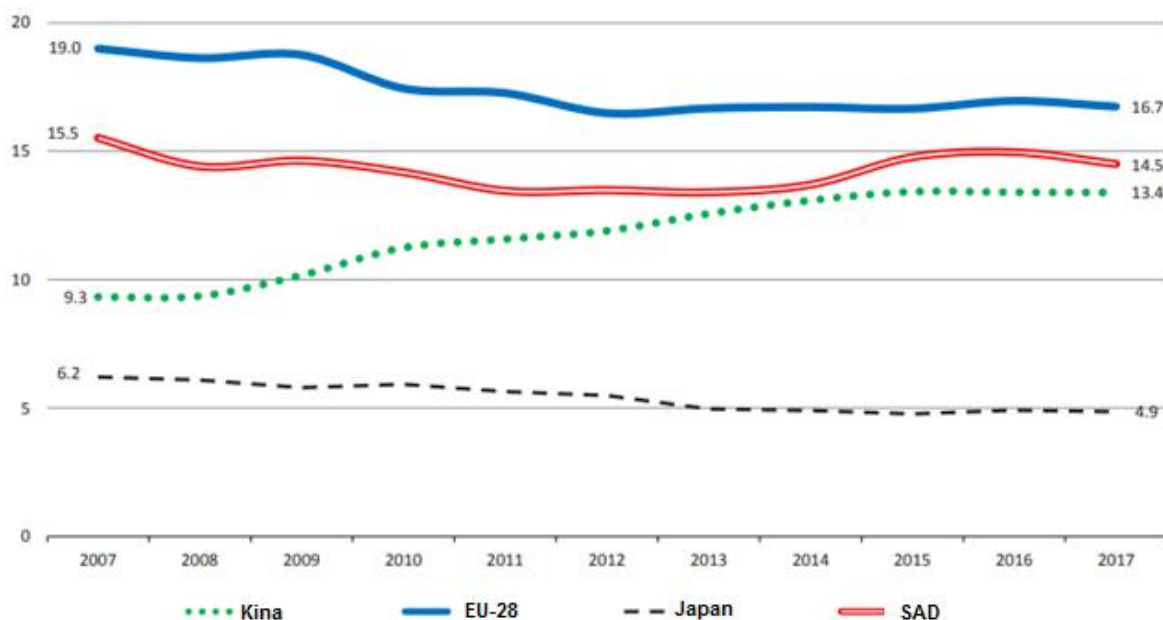
²⁷ *Intra-EU trade of the most traded goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Intra-EU_trade_of_the_most_traded_goods (pristupljeno 22. Svibnja 2018)

i europodručju.²⁸ Detaljnije analizirana vanjska trgovina Europske Unije putem statističkih podataka slijedi u nastavku.

4.1. Udio EU-28 u međunarodnoj trgovini robom i uslugama

U posljednjih 10 godina došlo je do značajnih promjene udjela u svjetskoj trgovini robom i uslugama pa tako na Grafikonu 1 možemo vidjeti kako se udio EU-28 u svjetskoj trgovini robom i uslugama u promatranom razdoblju smanjivao, pa je tako s 19% 2007. godine pao na 16.7% 2017. godine. Također udio Japana se smanjio kroz posljednjih deset godina sa 6.2% na samo 4.9%. Udio SAD-a imao je blage oscilacije, no svejedno je pao sa 15.5% 2007. godine na 14.5% 2017. godine.

Grafikon 1: Udio u svjetskoj trgovini robom i uslugama u odabranim zemljama u %, 2007-2017.

Izvor: DG Trade Statistical Guide, 2018, [website], http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf (pristupljeno 15.8.2018)

Za razliku od ostalih prikazanih zemalja, Kina bilježi porast udjela u svjetskoj trgovini robom i uslugama u posljednjih deset godina i to sa 9.3% na 13.4% udjela u svjetskoj trgovini zahvaljujući velikom porastu trgovine robom, ali i trgovine uslugama što možemo iščitati i iz Tablice 3 i Tablice 4 na kojima možemo vidjeti detaljnije podatke, odnosno udjele u postocima, zemalja u svjetskoj trgovini robom (Tablica 3) i udio u svjetskoj trgovini uslugama (Tablica 4) kroz posljednjih deset godina.

²⁸ Međunarodna trgovina robom, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Možemo vidjeti kako je udio EU-28 u trgovini robom (Tablica 3) konstantno padao od 2007. sa 17.7% godine sve do 2015. na 14.9% nakon čega ima blagi porast za 0,3%. Udio SAD u svjetskoj trgovini robom bilježi pad od 2007.godine (15.3%) sve do 2012. nakon čega ponovo bilježi rast sve do 2016. godine (14.4%).

Tablica 3: Udio u svjetskoj trgovini robom (%), 2007.-2017.

Svjeta	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Argentina	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5
Australija	1.5	1.6	1.7	1.7	1.8	1.8	1.7	1.6	1.5	1.6	1.6
Brazil	1.4	1.5	1.5	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6	1.4	1.3	1.4
Kanada	4.0	3.6	3.5	3.4	3.2	3.2	3.2	3.2	3.3	3.2	3.1
Kina	10.4	10.4	11.6	12.5	12.7	13.0	13.8	14.3	14.8	14.8	14.8
Indija	1.9	2.1	2.2	2.4	2.7	2.7	2.6	2.6	2.5	2.5	2.6
Indonezija	0.9	1.1	1.1	1.2	1.3	1.3	1.2	1.2	1.1	1.1	1.2
Japan	6.4	6.3	6.0	6.1	5.8	5.7	5.1	5.0	4.9	5.0	4.9
Meksiko	2.7	2.5	2.5	2.6	2.5	2.6	2.6	2.7	3.0	3.1	3.1
Rusija	2.6	2.9	2.3	2.5	2.8	2.8	2.8	2.6	2.0	1.9	2.1
Saudijska Arabija	1.7	2.1	1.6	1.7	2.0	2.2	2.1	2.0	1.6	1.3	1.3
Južna Afrika	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6
Južna Koreja	3.5	3.5	3.6	3.7	3.8	3.6	3.6	3.7	3.7	3.6	3.7
Turska	1.3	1.4	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	1.4
SAD	15.3	14.1	14.0	13.6	12.8	12.9	12.8	13.2	14.3	14.5	14.0
EU-28	17.7	17.3	17.1	16.0	15.9	15.1	15.1	15.0	14.9	15.2	15.2
Francuska	1.8	1.8	1.9	1.7	1.6	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
Njemačka	4.0	3.9	3.9	3.7	3.7	3.5	3.5	3.5	3.5	3.6	3.6
Italija	1.9	1.9	1.8	1.7	1.7	1.5	1.5	1.5	1.4	1.4	1.5
UK	2.3	2.1	2.2	2.1	2.1	2.0	2.1	2.0	2.1	2.1	1.9

Izvor: DG Trade Statistical Guide, 2018, [website], http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf (pristupljeno 15.8.2018)

Kina bilježi konstantan porast udjela u svjetskoj trgovini robom u posljednjih deset godina sa 10.4% 2007.godine, sve do 2015. nakon čega njen udio stagnira sa 14.8%. Japan kao četvrta zemlja s najvećim udjelom u svjetskoj trgovini bilježi pad u udjelu svjetske trgovine robom uz male, gotovo zanemarive, oscilacije.

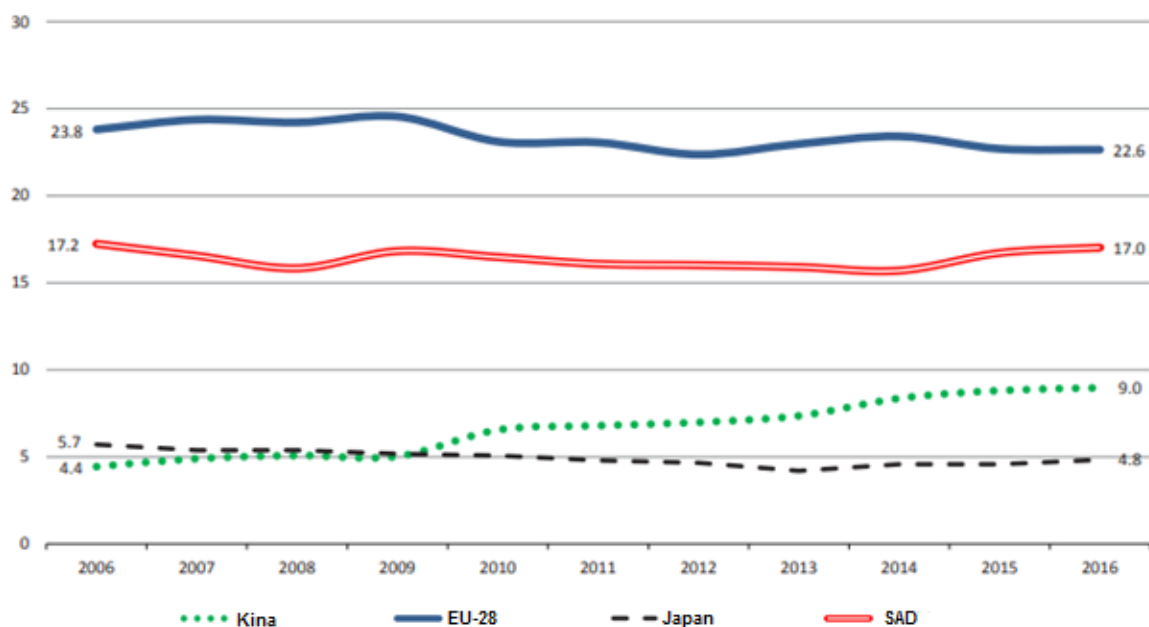
Što se tiče svjetske trgovine uslugama (Tablica 4, Grafikon 2), udio SAD-a u trgovini uslugama bilježi pad sa 16,5% 2007. na 16.4% 2017., međutim, uz bitne oscilacije u promatranom razdoblju, isto kao i EU-28 čiji je udio sa 24.4% 2007. pao na 22.2% 2017. godine. Udio Japana bilježio je pad od 2007. sve do 2014. godine nakon čega bilježi blagi porast udjela u trgovini uslugama, dok je Kina gotovo svake godine zabilježila porast u trgovini uslugama pa je tako njen udio sa 4.9% 2007. godine porastao na 8.6% 2017. godine.

Tablica 4: Udio u svjetskoj trgovini uslugama (%), 2007.-2017.

Država	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Švijet	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Argentina	0.4	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5
Australija	1.6	1.5	1.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.5	1.4	1.4	1.5
Brazil	1.2	1.3	1.4	1.6	1.7	1.7	1.7	1.6	1.4	1.3	1.3
Kanada	2.9	2.8	2.8	3.0	2.9	2.9	2.8	2.5	2.4	2.4	2.4
Kina	4.9	5.1	5.0	6.3	6.8	7.0	7.4	8.3	8.7	8.8	8.6
Indija	3.0	3.3	3.2	3.9	4.0	4.0	3.8	3.6	3.7	3.9	4.2
Indonezija	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7
Japan	5.4	5.4	5.2	5.1	4.8	4.6	4.2	4.5	4.4	4.7	4.7
Meksiko	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8
Rusija	2.0	2.3	2.0	2.1	2.3	2.5	2.7	2.4	1.9	1.7	1.8
Saudijska Arabija	1.5	1.4	1.6 ^b	1.5	1.4	1.2	1.2	1.4	1.4	1.2	1.2
Južna Afrika	0.6	0.5	0.5	0.6	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4	0.4
Južna Koreja	3.0	3.2	2.9	3.1	2.9	3.1	2.9	2.9	2.9	2.7	2.6
Turska	0.9	0.9	1.0	1.0	0.9	0.9	1.0	1.0	0.9	0.8	0.8
ŠAD	16.5	15.8	16.8	16.5	16.1	16.0	15.9	15.5	16.1	16.6	16.4
EU-28	24.4	24.2	24.5	23.2 ^b	23.1	22.4	23.0	23.2	22.1	22.8	22.2
Francuska	2.5	2.5	3.2	2.7	2.8 ^b	2.7	2.7	2.8	2.6	2.6	2.6
Njemačka	4.1	4.2	4.1	3.7 ^b	3.7	3.6	3.8	3.7	3.4	3.6	3.6
Italija	1.7	1.8	1.6	1.5 ^b	1.4	1.4	1.3	1.2	1.1	1.1	1.1
UK	5.1	4.5	4.5	4.3 ^b	4.2	4.2	4.5	4.3	4.1	4.1	4.1

Izvor: DG Trade Statistical Guide, 2018, [website],
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf (pristupljeno 15.8.2018)

Grafikon 2: Udio u međunarodnoj trgovini uslugama odabranih zemalja (%)

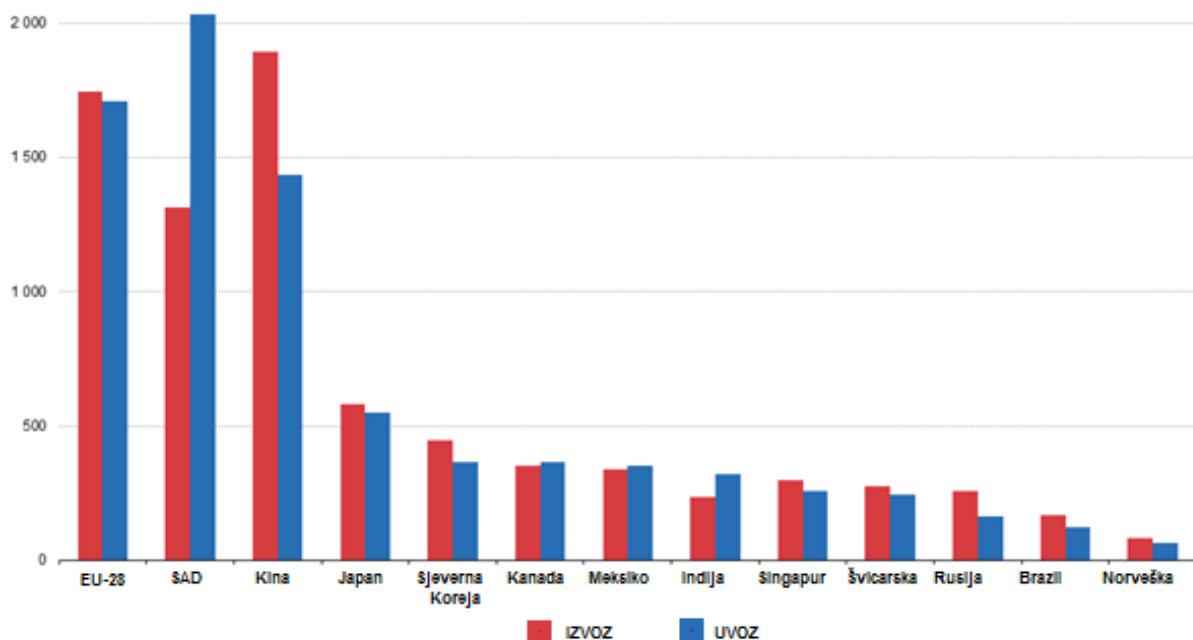

Izvor: DG Trade Statistical Guide, 2018, [website],
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf (pristupljeno 26. svibanj 2018.)

Uzevši u obzir ukupan udio u izvozu i uvozu trgovina robom skupine zemalja EU-28 čini 15.1 % svjetske trgovine robom. Vrijednost međunarodne trgovine robom veća je od vrijednosti međunarodne trgovine uslugama za približno tri puta. Pa tako promatrajući Grafikon 2 možemo vidjeti kako skupina zemalja EU-28 2016. godine čini 22.6% svjetske trgovine uslugama (819.8 milijardi EUR izvoza i 689.4 milijardi EUR uvoza usluga), slijede ju Sjedinjene Američke Države sa 17% te Kina (9%) i Japan (4.8%). Razlog trostruko manje vrijednosti međunarodne trgovine uslugama proizlazi iz prirode nekih usluga zbog koje je otežano njihovo pružanje preko granica.

Od 2004., kada je Kina pretekla Japan, skupina država EU-28, Kina i Sjedinjene Države najveća su tri globalna igrača u međunarodnoj trgovini robom. (Grafikon 3) Sve tri navedene zemlje u 2016. godini zabilježile su približno jednaku razinu trgovine robom koja se odnosi na izvoz i uvoz u trgovini robom.

Grafikon 3: Glavni sudionici u međunarodnoj trgovini robom za izvoz i uvoz, 2016. (u milijardama EUR)

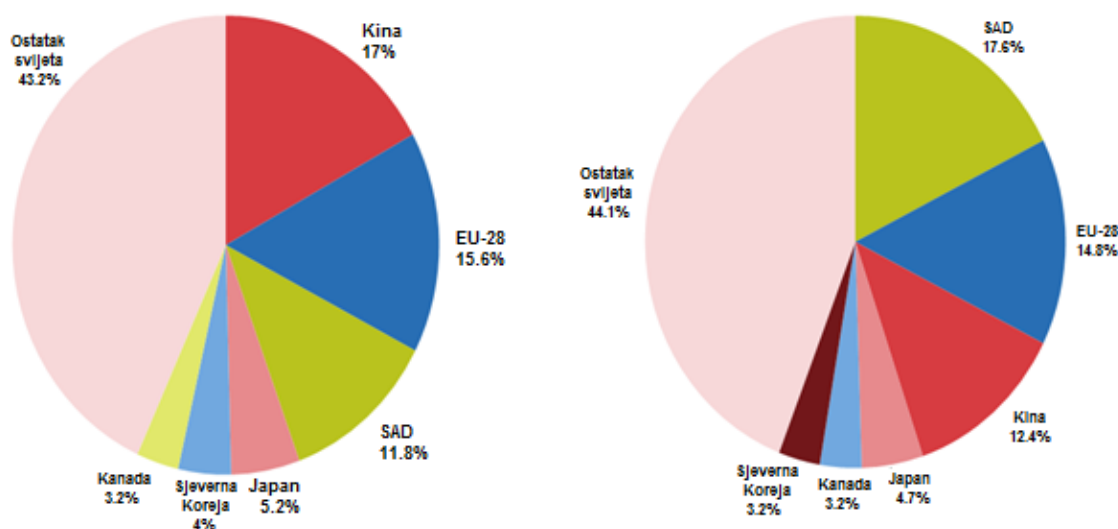
Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

EU-28 zabilježila je trgovinu robom u iznosu od približno 3 455 milijardi EUR od čega izvoz iznosi 1 745.2 milijardi EUR, a uvoz 1 708.3 milijardi EUR. iako ova brojka ne uključuje trgovinu unutar EU-a, EU-28 je svejedno zabilježila veću trgovinu robom od Kine za 109 milijardi i 125 milijardi iznad razine zabilježene u Sjedinjenim Američkim

Državama. Četvrto mjesto zauzeo je Japan s udjelom trgovine robom od 1 131 milijardu EUR.²⁹

Promatrajući ukupan izvoz i uvoz robe 2016. godine (Grafikon 4), možemo vidjeti kako je Kina zabilježila najveći izvoz s udjelom od 17%, dok ju je EU-28 slijedila sa 15.6% i time imala drugi najveći udio globalnog izvoza robe. Slijede ju Sjedinjene Američke Države sa 11.8%. Ostale države koje imaju veći udio u svjetskom izvozu su Japan (5.2%), Južna Koreja (4.0%) te Kanada (3.2%). U odnosu na izvoz, situacija u uvozu se mijenja za Kinu (12.4%) i Sjedinjene Američke Države (17.6%), dok EU-28 ostaje i dalje na drugoj poziciji s obzirom na udio u globalnom uvozu sa 14.8%, a slijede ih Japan (4.7%), Kanada (3.2%) i Južna Koreja (3.2%).

Grafikon 4: Udio u ukupnom izvozu (lijevo) i uvozu (desno) robe 2016. godine

Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

4.2. Trgovina robom i uslugama unutar EU-a (intra-EU trgovina)

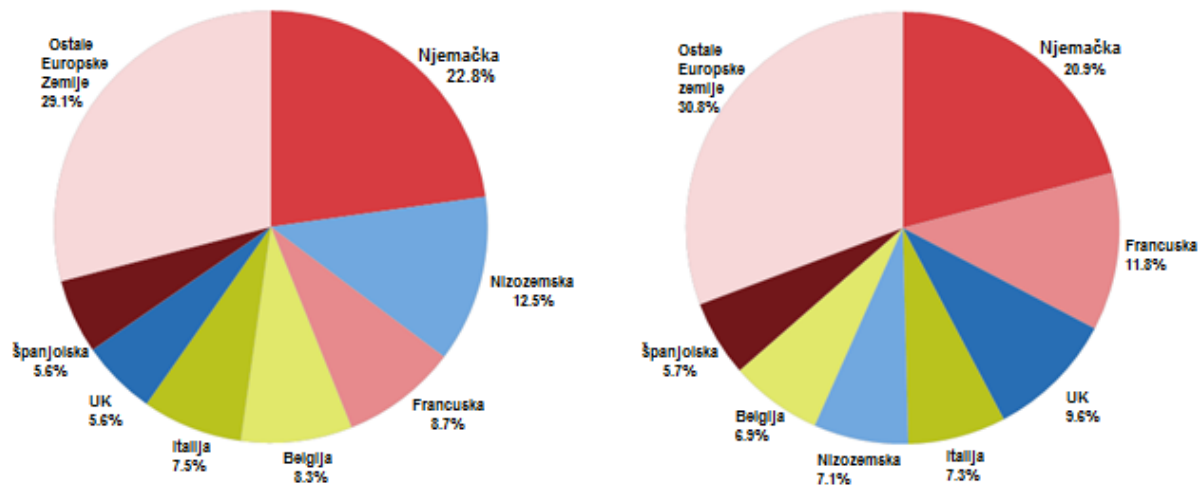
Vrijednost trgovine robom unutar EU-a (među državama članicama EU-a) iznosila je 2016., s obzirom na izvoz robe, 3 110 milijardi EUR. Trgovina unutar EU-28 od 2009. godine bilježi povećanje pa se tako i od 2015. do 2016. povećala za 1,3 % u zemljama EU.³⁰

²⁹ *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

³⁰ *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Promatrajući Grafikon 5 možemo vidjeti kako najveći udio trgovine unutar EU-a zauzima Njemačka s udjelom od 22,8 % u izvozu robe iz EU-28 u druge države članice i sa 20,9 % uvoza u EU-28 iz drugih država članica.

Grafikon 5: Trgovina robom unutar EU-28, 2016. (% udio izvoza (lijevo) i uvoza (desno) u EU-28)

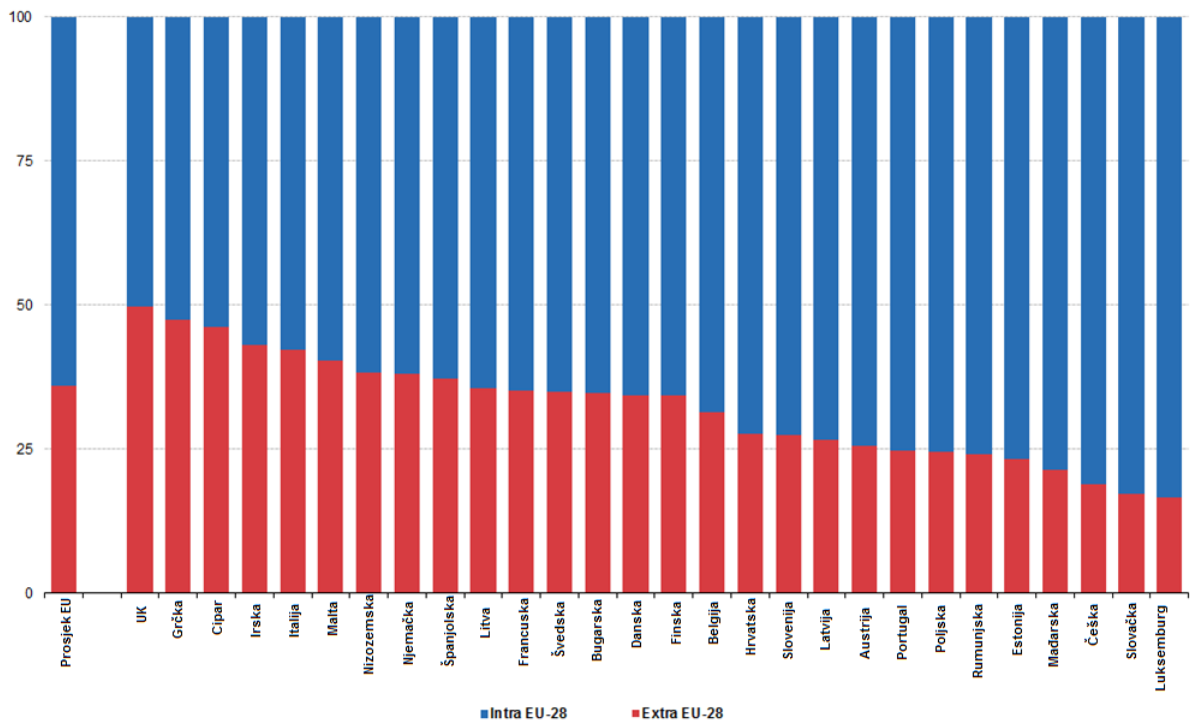

Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Osim Njemačke veliki udio u izvozu ima i Nizozemska sa 12,5 % zatim Francuska (8,7 %), Belgija (8,3 %) i Italija (7,5%). U uvozu robe iz EU-28 iz drugih država članica, osim Njemačke (20,9%), prednjače i Francuska sa 11,8%, Ujedinjeno Kraljevstvo sa 9,6 te Italija (7,3%) i Nizozemska (7,1%).

Važnost trgovine između država članica EU očituje se u tome da je trgovina robom (izvoz i uvoz zajedno) na unutarnjem tržištu bila veća od trgovine izvan Europske Unije (izvoz i uvoz zajedno) što možemo vidjeti na Grafikonu 6. Udio ukupne trgovine razlikuju se među njenim članicama pa tako neke države EU imaju veći udio u unutarnjoj trgovini dok druge imaju u trgovini izvan EU-a. Najveće udjele u trgovini robom unutar EU-a zabilježile su Estonija, Luksemburg, Mađarska, Češka i Slovačka, dok se taj udio smanjuje na približno 50% u Ujedinjenom Kraljevstvu i Malti.

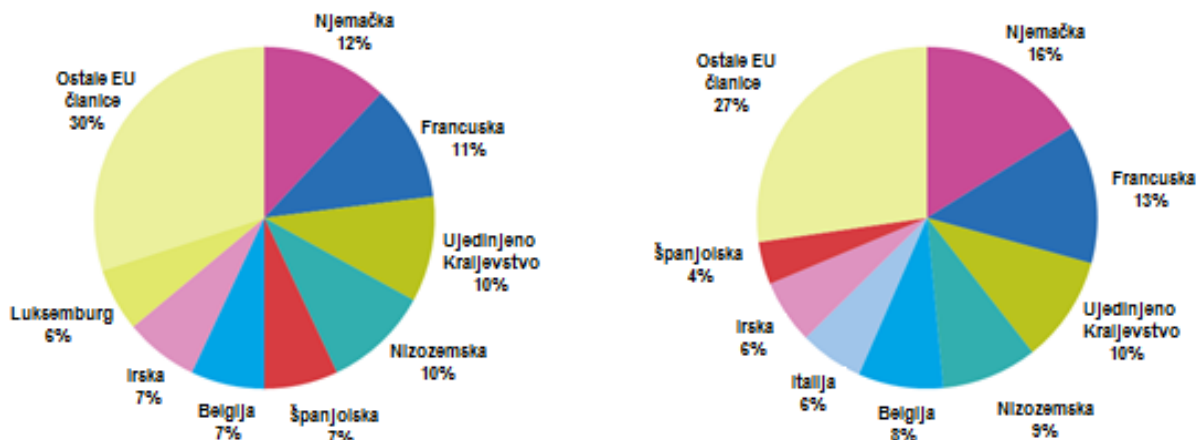
Grafikon 6: Trgovina robom unutar i izvan EU-28, 2017.

Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Na Grafikonu 7 možemo vidjeti udio u izvozu i uvozu pojedinih zemalja EU-28 u trgovini uslugama unutar Europske Unije. Promatrajući izvoz unutar zemalja članica možemo vidjeti kako najveći udio zauzima Njemačka s 12%, zatim Francuska s 11%, Ujedinjeno Kraljevstvo i Nizozemska sa 10% te Španjolska, Belgija i Irska sa 7%.

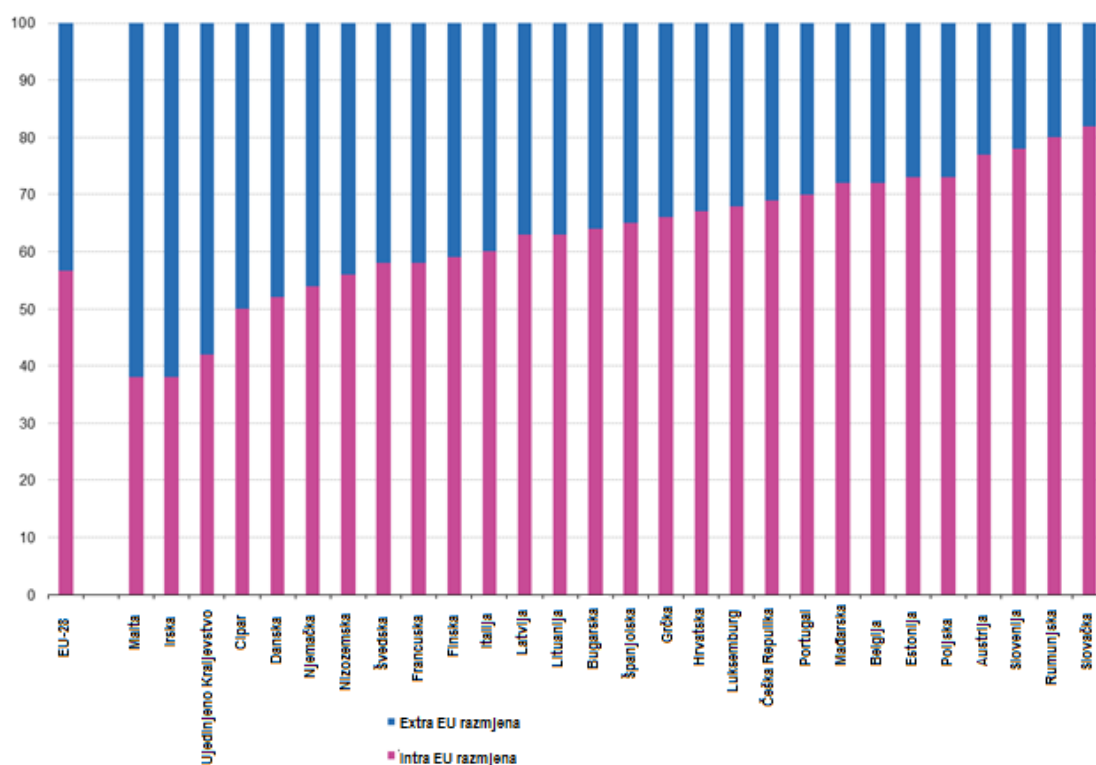
Grafikon 7: Udjeli članica EU u trgovini uslugama u izvozu (lijevo) i uvozu (desno)

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

Najveći udio u uvozu usluga unutar zemalja članica zauzimaju gotovo iste zemlje, pa tako Njemačka prednjači sa 16%, zatim Francuska sa 13%, Ujedinjeno Kraljevstvo sa 10%, Nizozemska 8% te Italija i Irska sa 6% udjela. Na Grafikonu 8 Možemo vidjeti omjer intra i extra EU trgovine uslugama unutar zemalja članica obuhvaćajući izvoz i uvoz zajedno. Trgovina uslugama unutar članica, prosječno, je bila neznatno veća nego extra EU trgovina uslugama razlikujući se među članicama.

Grafikon 8: Trgovina uslugama unutar i izvan EU-28, 2016. (%)

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

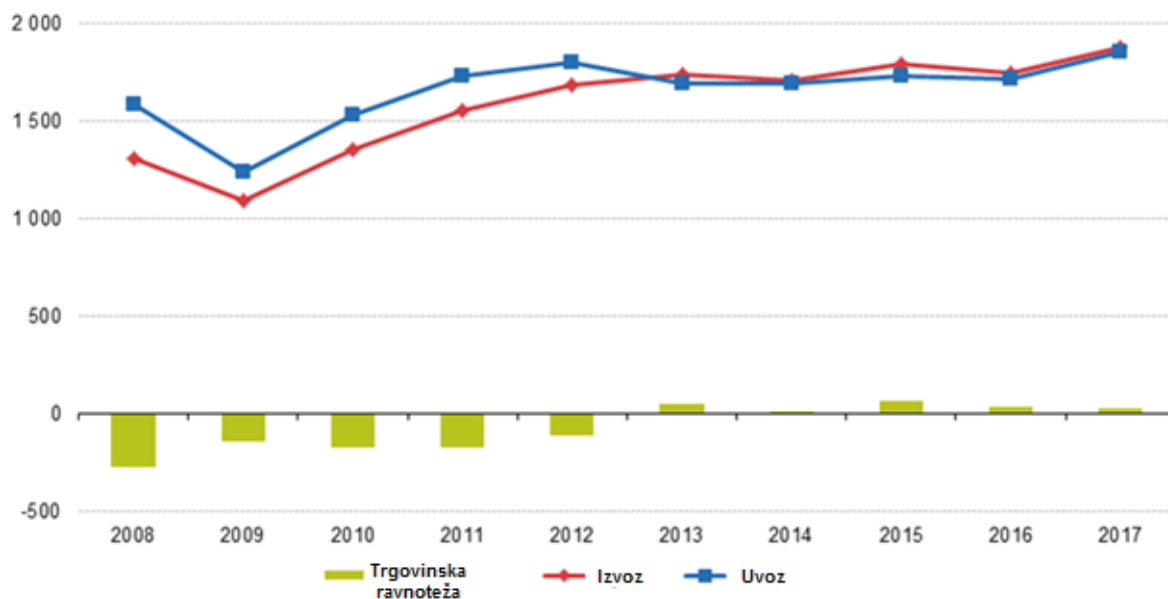
Najveće udjele u trgovini uslugama unutar EU-a zabilježile su Slovačka sa više od 80%, zatim Rumunjska, Slovenija, Austrija, Poljska, Estonija, Belgija i Mađarska s preko 70%, dok su najmanji udio intra EU trgovine uslugama zabilježile Malta i Irska sa manje od 40% te Cipar i Ujedinjeno Kraljevstvo sa manje od 50% intra EU trgovine.

4.3. Trgovina robom i uslugama izvan EU-a (extra-EU trgovina)

Na Grafikonu 9 možemo vidjeti razvoj robne razmjene EU-28 od 2008. do 2017. godine. Nakon naglog pada izvoza i uvoza 2009. godine robna razmjena Europske

Unije brzo se oporavila povećanjem i uvoza i izvoza te je rasla sve do 2013. godine kada izvoz država Europske Unije bilježi povećanje od približno 60% (od 2009.) Od 2013. godine pa sve do kraja promatranog razdoblja izvoz je veći nego uvoz te Europska Unija bilježi pozitivan saldo robne razmjene odnosno trgovinski višak dok je do 2012. robna razmjena EU-a bila negativna. Vrijednost međunarodne trgovine robom skupine država EU-28 s ostatkom svijeta (zbroj izvoza i uvoza izvan EU-a) iznosila je 2016. 3 455 milijarde EUR.

Grafikon 9: Razvoj međunarodne trgovine robom EU-28, 2008. - 2017. godine (u milijardama EUR)

Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Na Grafikonu 10 možemo vidjeti trgovinu uslugama EU-a, odnosno izvoz, uvoz i trgovinsku bilancu, sa državama ne članicama od 2010. - 2016. godine. Tijekom proučavanog razdoblja izvoz usluga EU-28 u zemlje nečlanice povećavao se svake godine, s približno 570 milijardi eura u 2010. na oko 850 milijardi eura 2016. godine, dok su u 2016. godini neznatno pale na 845 milijardi eura. S druge strane, u istom se razdoblju uvoz usluga EU-28 iz zemalja nečlanica povećao s približno 460 milijardi eura u 2010. na 710 milijardi eura 2016. godine, što je rezultiralo viškom za trgovinu uslugama s 105 milijardi eura na približno 130 milijardi 2016. godine.

Grafikon 10: Extra EU trgovina uslugama; 2010-2016. godine (milijarde EUR)

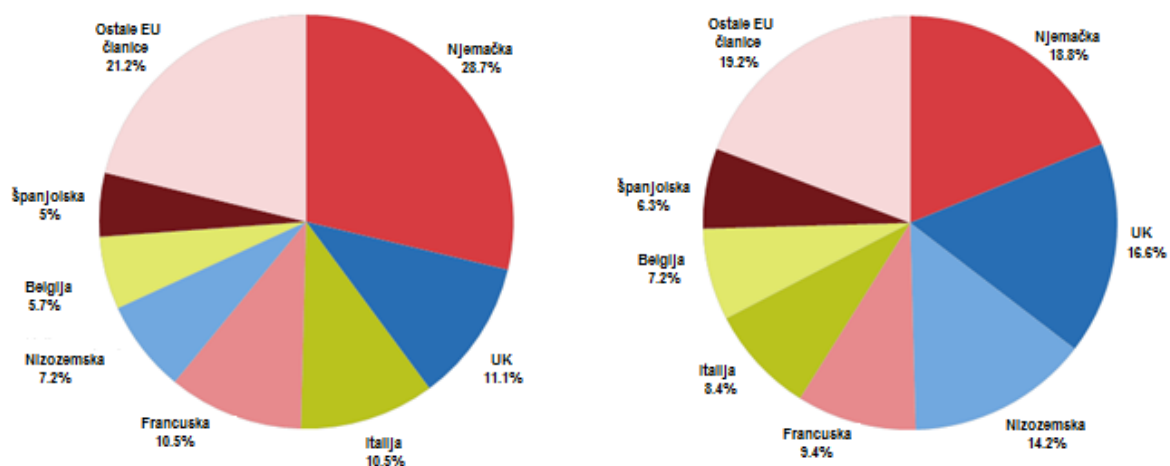

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

Na Grafikonu 11 možemo vidjeti koje članice EU-28 su najviše sudjelovale u izvozu i uvozu robe s članicama izvan Europske Unije 2016. godine. Kao i u trgovini unutar članica EU-28 tako i u trgovini izvan Europske Unije, 2016. godine, najveći udio od svih članica imala je Njemačka. U ukupnom izvozu robe iz EU-28 Njemačka je sudjelovala sa 28,7% dok je udio Njemačke u ukupnom uvozu EU-28 iznosio 18,8%.

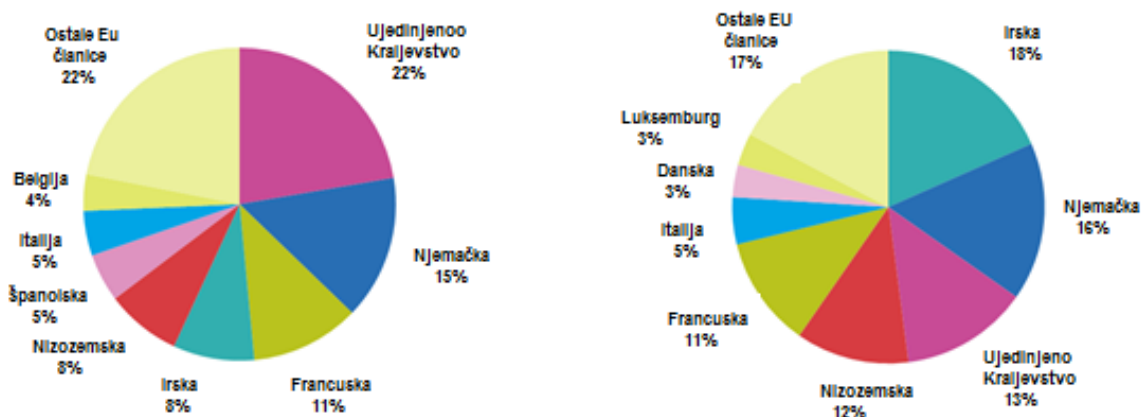
Među ostalim najvećim izvoznocima koji slijede Njemačku nalaze se Ujedinjeno Kraljevstvo sa 11,1%, Italija sa 10,5% te Francuska (10,5%) i Nizozemska(7,2%). Iste države slijedile su Njemačku i u uvozu robe iz zemalja koje nisu članice EU-28 pa je tako udio Ujedinjenog Kraljevstva 16,6 %, Nizozemske 14,2 %, Francuske 9,4 % i Italije 8,4 %.

Grafikon 11: Trgovina robom izvan EU-28, 2016. u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) u %.

Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Grafikon 12: Trgovina uslugama izvan EU-28, 2016.godine u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) u %.

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

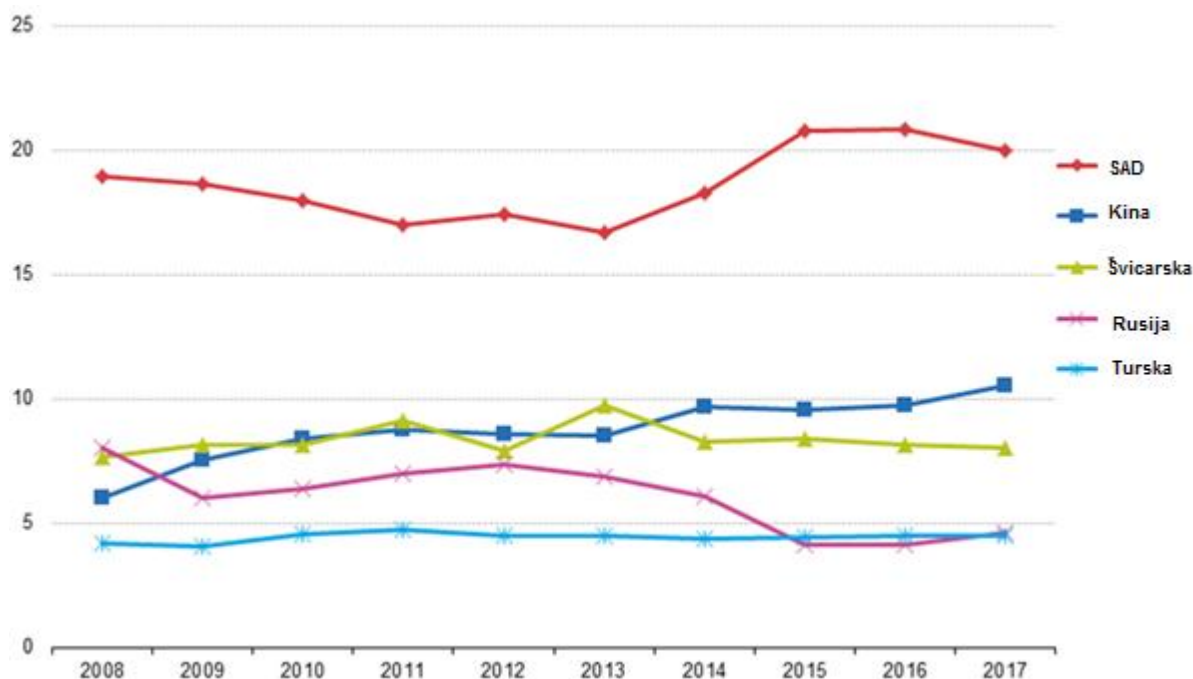
Na Grafikonu 12 možemo vidjeti koje članice EU-28 su najviše sudjelovale u izvozu i uvozu usluga s članicama izvan Europske Unije 2016. godine. Promatrajući izvoz vidimo kako je Ujedinjeno Kraljevstvo zauzimalo najveći udio u izvozu usluga u zemlje ne članice sa 22%, zatim Njemačka sa 15%, Francuska sa 11% te Irska i Nizozemska sa 8%. Što se tiče uvoza usluga u 2016. godini, najveći udio zauzela je

Irska (18%), zatim Njemačka (16%), Ujedinjeno Kraljevstvo (13%), Nizozemska (12%) te Francuska (11%).

4.4. Glavni trgovinski partneri EU-a u trgovini robom i uslugama

U razdoblju od 2008. do 2017. postojale su razlike u izvozu i uvozu robe iz država članica Europske Unije prema glavnim trgovinskim partnerima. Pa tako, promatrajući Grafikon 13 možemo vidjeti kako su Ujedinjene Američke Države već duže vrijeme glavni trgovinski partner Europske Unije u pogledu izvoza. Izvoz u SAD smanjivao se sve do 2013. godine nakon čega se povećava te ponovno nakon 2016. ne znatno smanjuje. Od ostalih najvažnijih partnera u posljednjih desetak godina ističe se Kina koja bilježi rast od 2008. do danas te se gotovo udvostručila i time prestigla Švicarsku kao jednog od glavnih partnera EU-a. Razmjena s Rusijom u promatranom razdoblju bilježi smanjenje dok Turska kroz posljednjih deset godina održava jednaki udio u razmjeni, odnosno uvozu robe iz EU-a.

Grafikon 13: Udjeli glavnih trgovinskih partnera EU u izvozu, 2008-2017.

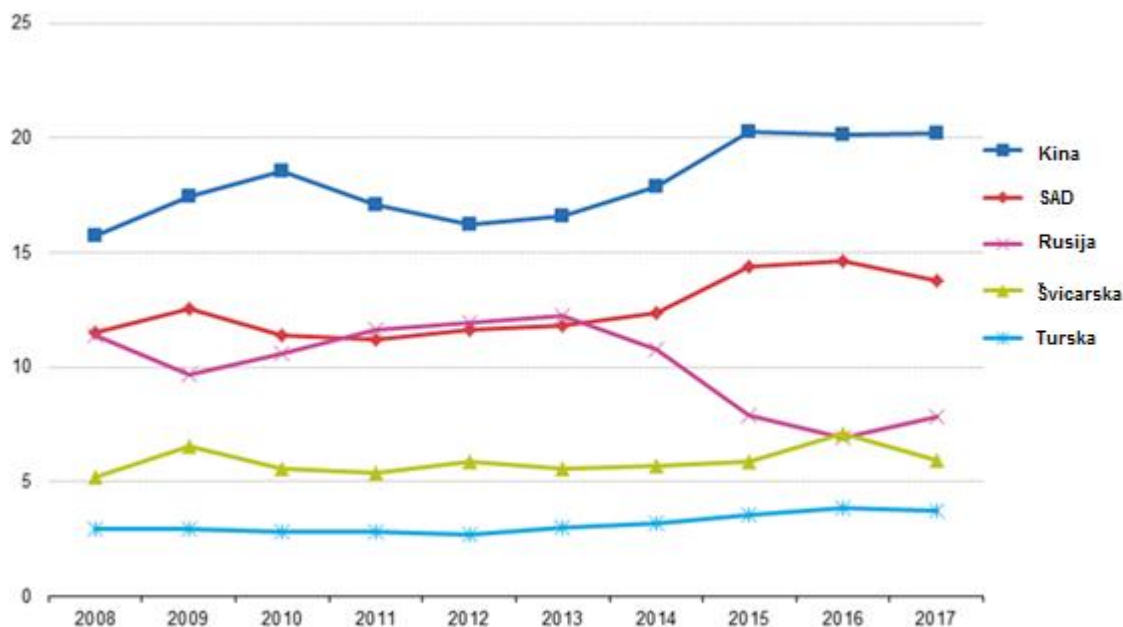

Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Kad je riječ o uvozu robe (Grafikon 14) u Europsku Uniju iz drugih zemalja, najveći udio zauzima Kina koja nakon smanjenja između 2010. do 2012. bilježi porast, te posljednje tri godine zauzima udio od 20% kao glavni partner za uvoz robe u EU.

Osim Kine, u posljednjih deset godina porast uvoza zabilježen je i iz SAD te neznatan porast uvoza iz Turske, dok je uvoz iz Rusije doživio skoro pa dvostruki pad, a uvoz iz Švicarske kroz posljednjih deset godina stagnira na približno uvijek istom udjelu od 6%.

Grafikon 14: Udjeli glavnih trgovinskih partnera u uvozu EU, 2000-2017

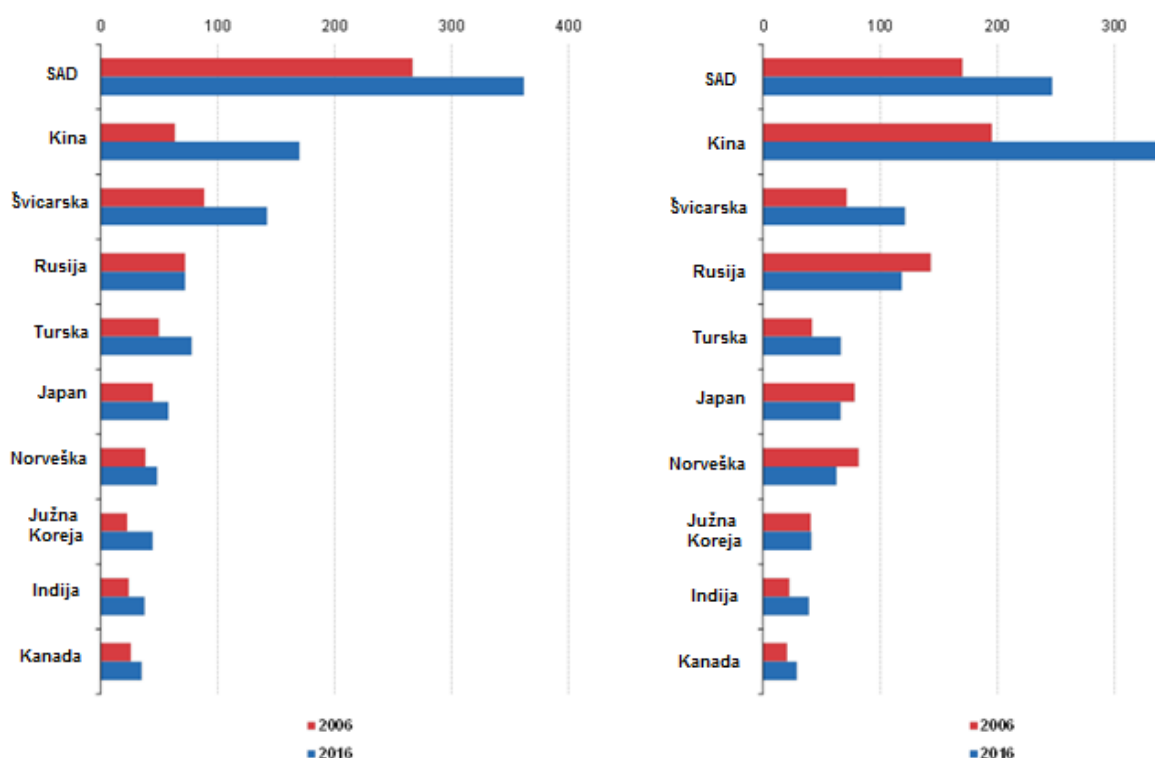
Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Promatrajući izvoz država EU-28 (Grafikon 15) možemo vidjeti kako se izvoz povećao prema svim promatranim partnerima u posljednjih deset godina dok prema Rusiji ostaje nepromijenjen. Najveće stope rasta izvoza vidljive su kod Kine gdje se izvoz povećao za gotovo tri puta, kod Sjedinjenih Američkih Država gdje se povećao za jednu četvrtinu te izvoz u Južnu Koreju koji se udvostručio.

Nadalje, promatrajući uvoz skupine država EU-28 u razdoblju od 2006. do 2016. možemo vidjeti kako se, također, uvoz najviše povećao iz Kine što ju i čini najvećim trgovinskim partnerom EU-28 u pogledu uvoza, zatim zabilježeno je i povećanje uvoza kod Sjedinjenih Američkih Država, ali u nešto manjem obimu nego kod Kine. Porast uvoza još se bilježi kod Švicarske, Turske Indije i Kanade, dok uvoz iz Južne Koreje ostaje nepromijenjen u promatranom razdoblju. Smanjenu vrijednost uvoza

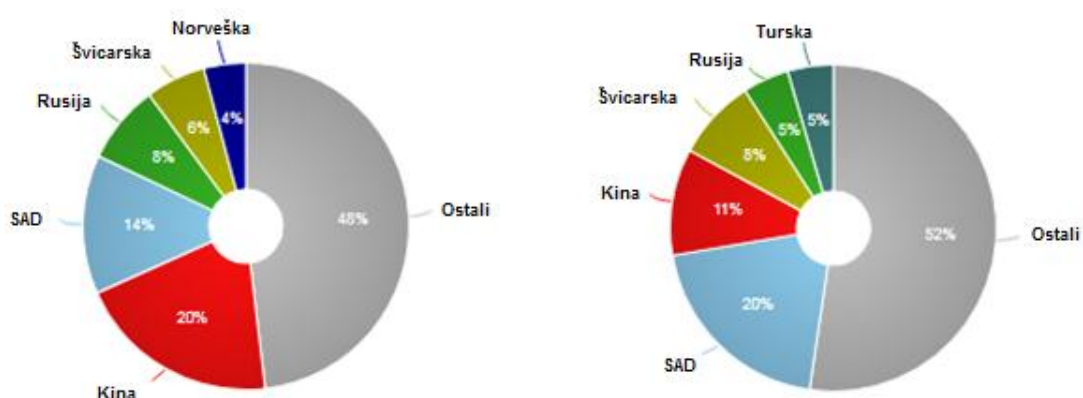
robe skupine država EU-28 bilježe Japan, Rusija te Norveška. U slučaju Rusije i Norveške te promjene djelomično su posljedica promjene cijena nafte i plina.³¹

Grafikon 15: Glavni trgovinski partneri EU-28 u izvozu (lijevo) i uvozu (desno), 2006.- 2016

Izvor: *Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Grafikon 16: Međunarodna razmjena robom prema glavnim partnerima EU-28 za uvoz (lijevo) i izvoz (desno), 2017. godine

Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

³¹*Međunarodna trgovina robom*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr (pristupljeno 25. svibnja 2018)

Glavni trgovinski partner EU-28 odnosno najčešće odredište robe izvezene iz skupine država EU-28 već duže vrijeme jesu Sjedinjene Američke Države, posebno u izvozu. Prema Grafikonu 16 možemo vidjeti kako 2017. godine SAD zauzima 20% udjela kao tržište na koje izvozi EU-28. Drugi najveći partner 2017. godine u izvozu EU-28 na tržište izvan država članica je Kina s udjelom od 11%. Nakon Kine slijede Švicarska sa 8%, te Rusija i Turska svaka sa 5% udjela u izvozu izvan država članica EU-28. Na sedam najvećih odredišnih tržišta za izvoz robe iz skupine država EU-28, uključujući još Japan i Norvešku, izvezilo se više od pola njihova ukupnog izvoza robe.

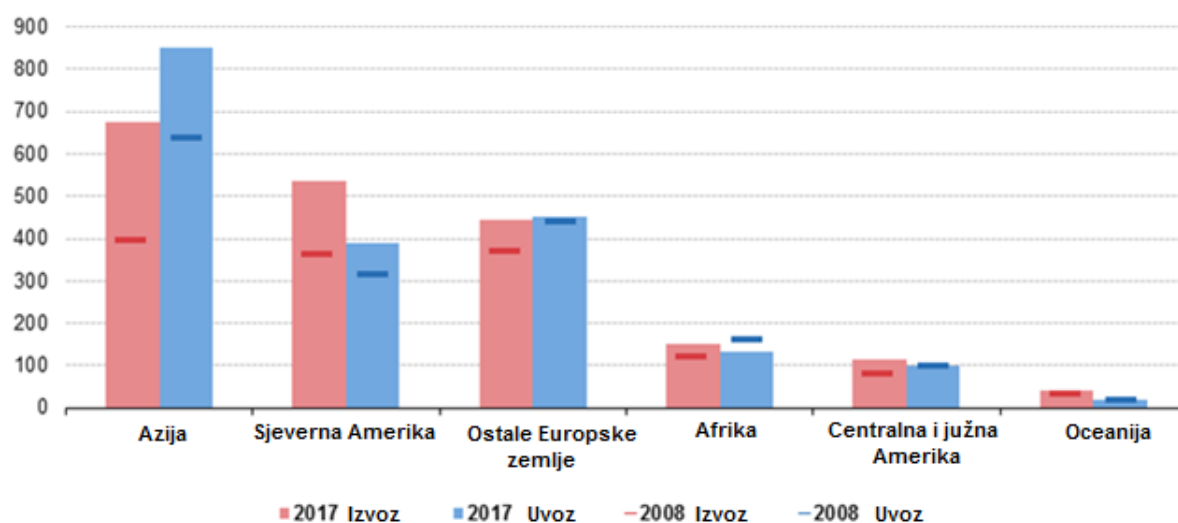
Sedam najvećih odredišnih tržišta za izvoz iz EU-28 također je i sedam najvećih država za uvoz robe u EU-28 iz kojih države članice EU-28 uvoze nešto više od 60% od ukupnog uvoza. Glavni trgovinski partner Europske unije 2017. godine za uvoz bila je Kina sa 20% čiji se udio u posljednjih 10 godina povećao za 4%. Udio Sjedinjenih Američkih Država kroz godine je oscilirao, a 2017. godine iznosi 14% u ukupnom uvozu robe u EU-28. Slijedi ju Rusija s uvozom od 8% čiji udio također oscilira kroz godine zbog cijena energenata. Zatim Švicarska sa 6%, Norveška sa 4% kao peti najveći trgovinski partner u uvozu robe u EU-28 te Turska i Japan.

Promatrajući Grafikon 17 možemo vidjeti geografske zone s kojima su države članice obavljale vanjsko trgovinsku razmjenu, radi usporedbe, 2008. i 2017. godine. Grafikon pokazuje kako je najviše uvoza u EU došlo iz azijskih zemalja (oko 45%). Osim u Aziju, kao glavnog partnera u uvozu izvan EU, države članice EU-28 uvozile su i iz drugih Europskih zemalja oko 23% te iz Sjeverne Amerike 20%. Također Azijske zemlje predstavljaju i najznačajnijeg partnera za izvoz izvan EU-a u 2017. godini, a slijede ga Sjedinjene Američke Države (27%) te druge europske zemlje (23%). EU ima znatan trgovinski deficit u trgovini s azijskim zemljama s obzirom na to da puno više uvozi nego izvozi, dok je najveći višak zabilježen u trgovini sa Sjevernom Amerikom.³²

Višak u razmjeni s SAD-om porastao je sa 65 milijardi eura u 2008. na rekordnu visinu od 122 milijarde eura u 2015. godini, pa je 2016. godine pao na 113 milijardi eura, da bi se 2017. ponovno povećao na 120 milijardi eura (Grafikon 18).

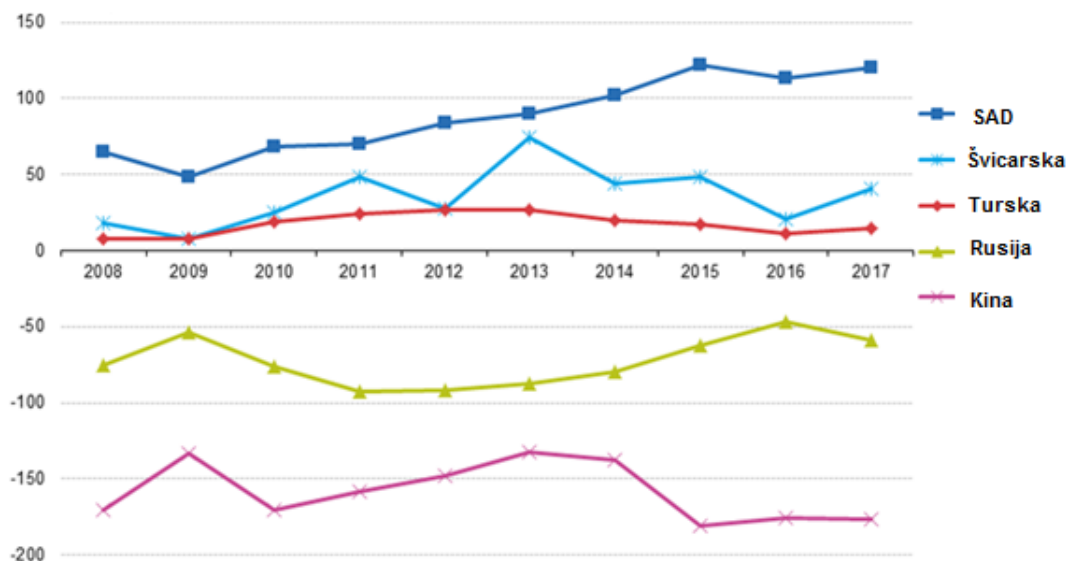
³² *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Grafikon 17: Razmjena EU-28 prema geografskim zonama, 2008. i 2017. u milijardama EUR

izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Grafikon 18: Vanjsko trgovinska bilanca prema glavnim trgovinskim partnerima EU-28, 2008.-2017. (u milijardama EUR)

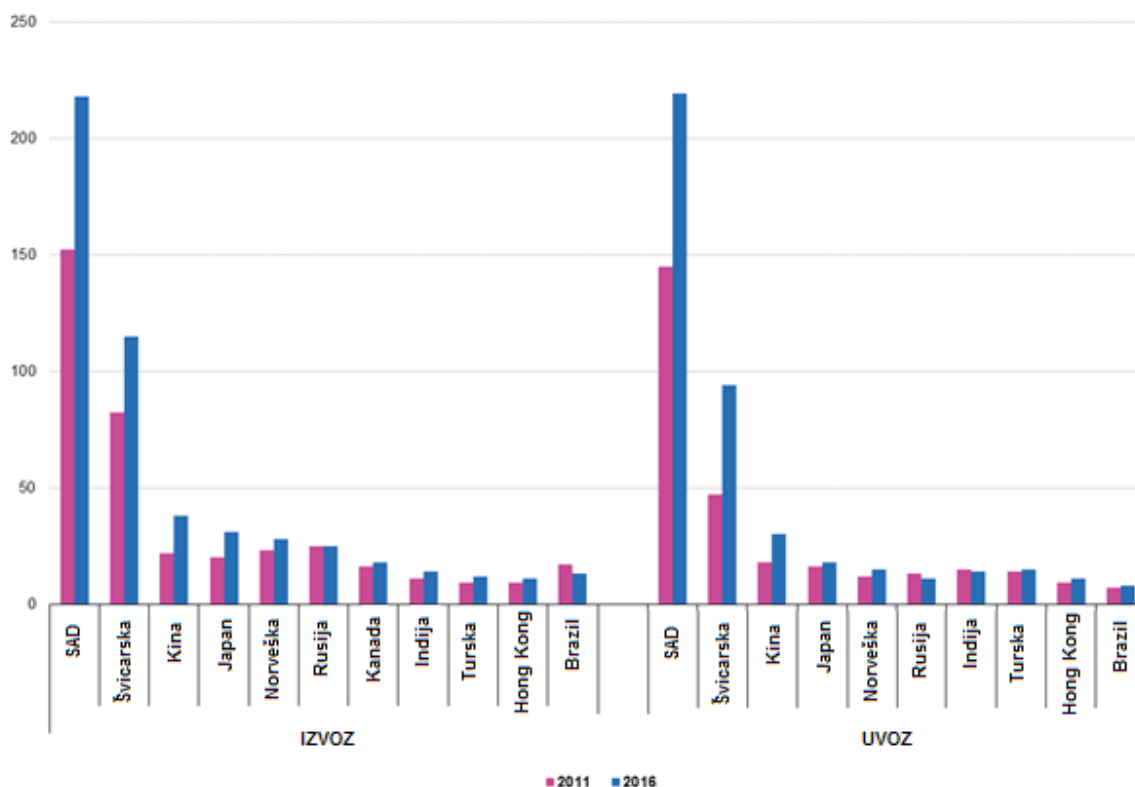

izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

EU također ima trgovinske suficite sa Švicarskom i Turskom koja je 2017. godine iznosila 40 milijardi eura i 15 milijardi eura. EU-28 bilježi trgovinski manjak s Rusijom u iznosu od 59 milijardi eura 2017. uglavnom zbog uvoza energetske proizvoda. Dok

najveći trgovinski deficit bilježi s Kinom, u iznosu od 176 milijardi eura 2017. godine, uglavnom zbog trgovinskih viškova za proizvode prerađivačke industrije.³³

Grafikon 19: Extra EU trgovina uslugama prema glavnim partnerima, 2011 i 2016. (u milijardama EUR)

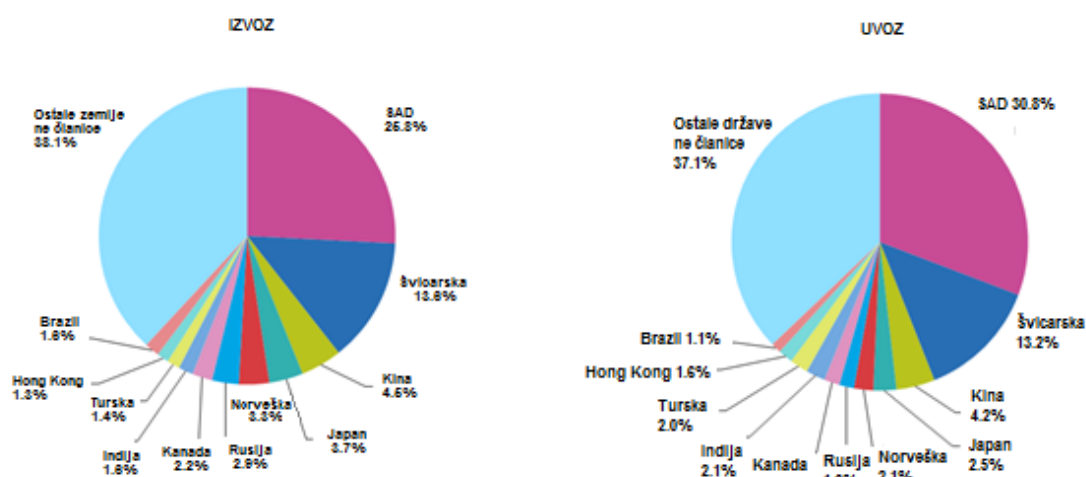

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

Između 2011. i 2016. godine izvoz i uvoz EU-28 uvelike se povećao za oko 42%, s rastom gotovo svih glavnih partnera. Promatrajući Grafikon 19 možemo vidjeti uvoz i izvoz u razmjeni usluga s glavnim partnerima izvan Europske Unije, 2011. i 2016. godine. Glavni partneri u izvozu usluga 2011. bile su Ujedinjene Američke Države, zatim Švicarska, Rusija, norveška i Japan dok su 2016. to bile iste zemlje samo malo drugačijim redoslijedom: SAD, Švicarska, Kina, Japan, Norveška te Rusija. U pogledu uvoza usluga u EU-28 2011. godine glavni partneri su bili gotovo jednaki kao i 2016., a to su: SAD, Švicarska, Kina, Japan; Norveška, Rusija, Italija i Turska.

³³ *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Grafikon 20: Extra EU trgovina uslugama u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) 2016. godine

Izvor: *International trade in services*, [website], https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)

Na Grafikonu 20 možemo vidjeti udjele glavnih partnera u uvozu i izvozu usluga izvan Europske Unije. Najveća destinacija EU-a za izvoz usluga bile su Sjedinjene Američke Države sa 25.8%. zatim Švicarska sa 13.6%, Kina sa 4.5% te Japan (3.7%) i Norveška (3.3%). Glavni partneri za uvoz usluga u Europsku Uniju bile su iste zemlje samo s malo drugačijim udjelom. Sjedinjene Američke Države bile su glavni partner s čak 30.8%, zatim Švicarska sa 13.2%, Kina sa 4.2% te Japan (2.5%) i Norveška (2.1%).

4.5. Vanjska trgovina EU-28 prema glavnim skupinama proizvoda i usluga

Što se tiče razmjene prema glavnim skupinama proizvoda EU-28 uglavnom izvozi i uvozi proizvode prerađivačke industrije. Proizvodi prerađivačke industrije (eng.manufactured goods) su dobra koja se proizvode uglavnom primjenom rada i kapitala, sirovina i drugih međuproizvoda. Kao takvi, proizvodi prerađivačke industrije su suprotni od primarnih dobara, ali uključuju intermedijarne proizvode, kao i gotove proizvode. Oni uključuju čelik, kemikalije, papir, tekstil, strojeve, odjeću, vozila itd. Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija razlikuje četiri glavne kategorije proizvoda prerađivačke industrije:³⁴

- Kemikalije;

³⁴ *Glossary: Manufactured good*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Manufactured_good (pristupljeno 27. Svibnja 2018)

- Proizvodi prerađivačke industrije koji se uglavnom klasificiraju prema materijalu;
- Strojevi i vozila;
- Razni gotovi proizvodi;

Razmjena prema skupinama proizvoda razlikuje se u trgovini izvan EU i između njenih članica pa je tako u nastavku detaljnije razrađena intra regionalna i extra regionalna trgovina prema skupinama proizvoda.

4.5.1. Intra-regionalna razmjena prema skupinama proizvoda

Vrijednost izvoza između država članica Europske unije učtverostručila se sa 732 milijarde eura u 1994. na 2 978 milijardi eura 2016. godine. Međutim, valja napomenuti da je sastav EU-a u tom razdoblju porastao s 12 na 28 zemalja članica.³⁵ Iako je sastav EU ostao nepromijenjen između 2013. i 2016., ukupna trgovina i trgovina pet najvećih izvoznih proizvoda među članicama u tom je razdoblju povećana.

5 glavnih proizvoda u izvozu među članicama su (Grafikon 21): motorna vozila, prikolice i poluprikolice, kemikalije i kemijski proizvodi, računala, elektronički i optički proizvodi, prehrambeni proizvodi i strojevi i oprema. Vrijednost 5 glavnih izvoznih proizvoda u druge zemlje članice EU-28 1994. godine iznosila je 369 milijardi eura što je nešto više od 50% vrijednosti svih roba izvezenih unutar EU. Kroz godine, važnost pet glavni izvoznih proizvoda u ukupnom izvozu je oscilirala, međutim, 2016. godine iznosi približno 49% ukupnog izvoza u zemljama članicama EU-28.

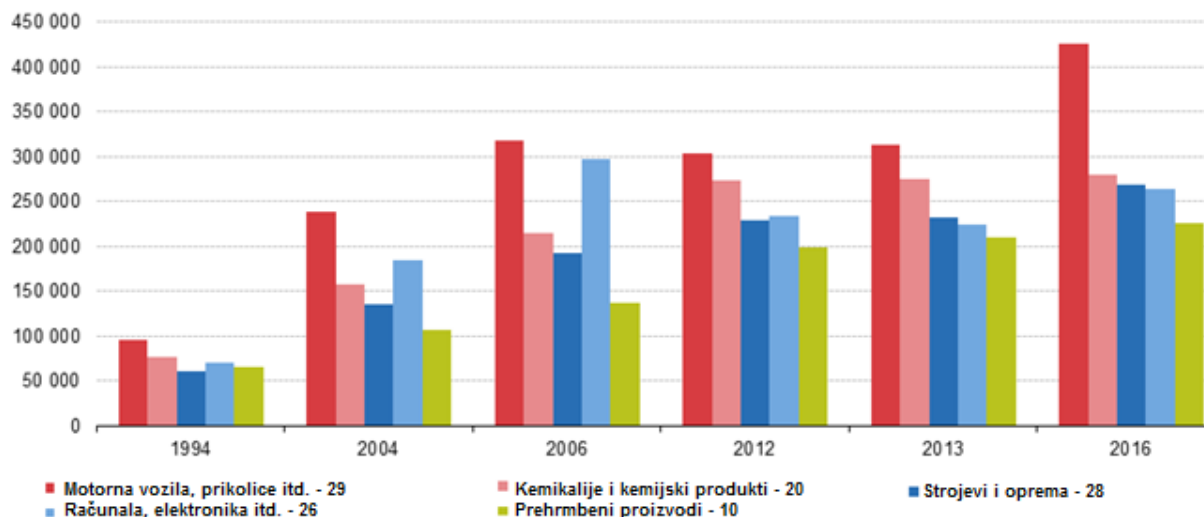
U 1994. godini glavnih pet proizvoda izvezenih unutar EU-a po vrijednosti bili su motorna vozila, prikolice i poluprikolice, zatim kemikalije i kemijski proizvodi, elektronički i optički proizvodi, prehrambeni proizvodi, strojevi i oprema. U 2016. godini pet glavnih proizvoda unutar EU izvezene robe po vrijednosti bile su motorna vozila, prikolice i poluprikolice, zatim kemikalije i kemijski proizvodi, strojevi i oprema, elektronički i optički proizvodi te prehrambeni proizvodi.

Motorna vozila, prikolice i poluprikolice oduvijek su imala najveću vrijednost izvoza dok su se prehrambeni proizvodi najmanje izvozili. Na Grafikonu 21 možemo vidjeti kako je najveće povećanje izvoza pet glavnih proizvoda unutar članica EU-28 bilo od

³⁵ *Intra-EU trade of the most traded goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Intra-EU_trade_of_the_most_traded_goods (pristupljeno 22. Svibnja 2018)

1994. godine do 2006. kada je Uniji i pristupilo najveći broj novih članica. Nakon 2006. godine ukupan izvoz i dalje raste, ali puno manjim stopama rasta.

Grafikon 21: Intra-EU izvoz 5 glavnih skupina proizvoda, 1994, 2004, 2006, 2012, 2013, 2016.

izvor: *Intra-EU trade of the most traded goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Intra-EU_trade_of_the_most_traded_goods (pristupljeno 22. Svibnja 2018)

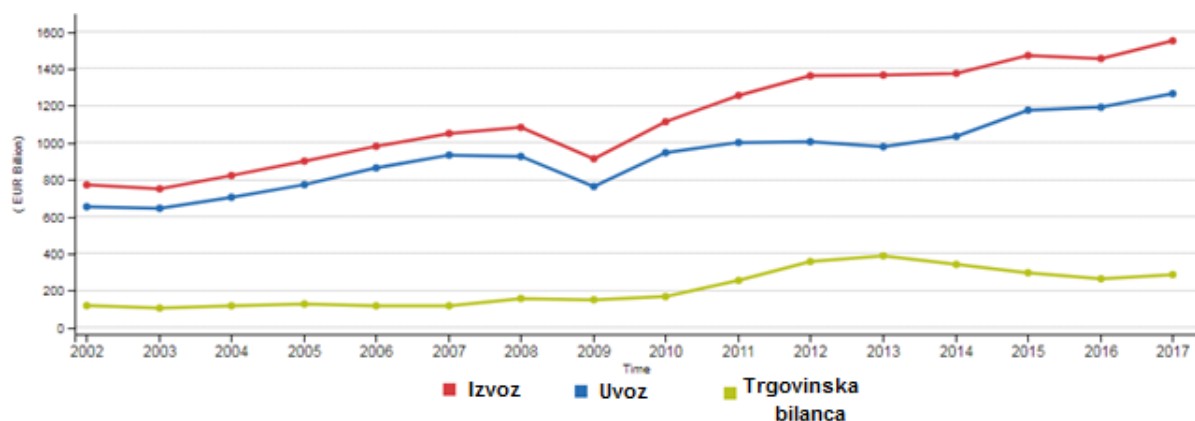
4.5.2. Extra-regionalna razmjena prema skupinama proizvoda

Na Grafikonu 22 možemo vidjeti uvoz, izvoz i vanjskotrgovinsku bilancu proizvoda prerađivačke industrije od 2002. do 2017. godine za Europsku Uniju. Budući da je izvoz cijelo vrijeme od 2002. bio veći od uvoza, trgovinska bilanca bilježila je višak u razmjeni prerađivačkih proizvoda. Rekordni višak trgovanja zabilježen je u 2013. godini u iznosu od 387 milijardi eura, nakon čega se do 2016. smanjivao i pao na 263 milijardi eura, a zatim se povećao na 286 milijardi eura 2017.³⁶

Proizvodi prerađivačke industrije glavna je vrsta proizvoda kojom trguje EU te dominira njezinom međunarodnom trgovinom. Od 2008. do 2017. udio proizvoda prerađivačke industrije proizvoda ostao je oko 83% ukupnog izvoza EU (Grafikon 23). U 2017. godini strojevi i vozila činili su 42% ukupnog izvoza, ostali proizvodi prerađivačke industrije iznosili su 23% dok su kemikalije iznosile 18% ukupnog izvoza.

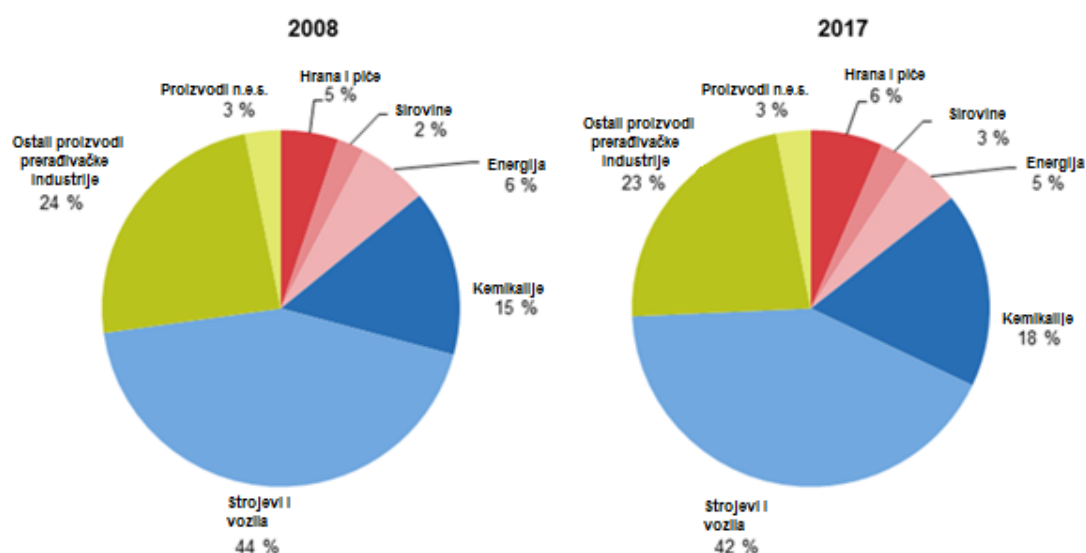
³⁶ *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

Grafikon 22: uvoz, izvoz, i vanjskotrgovinska bilanca EU-28 kod proizvoda prerađivačke industrije, 2002-2017 (u milijardama EUR)

izvor: *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 22. svibnja 2018.)

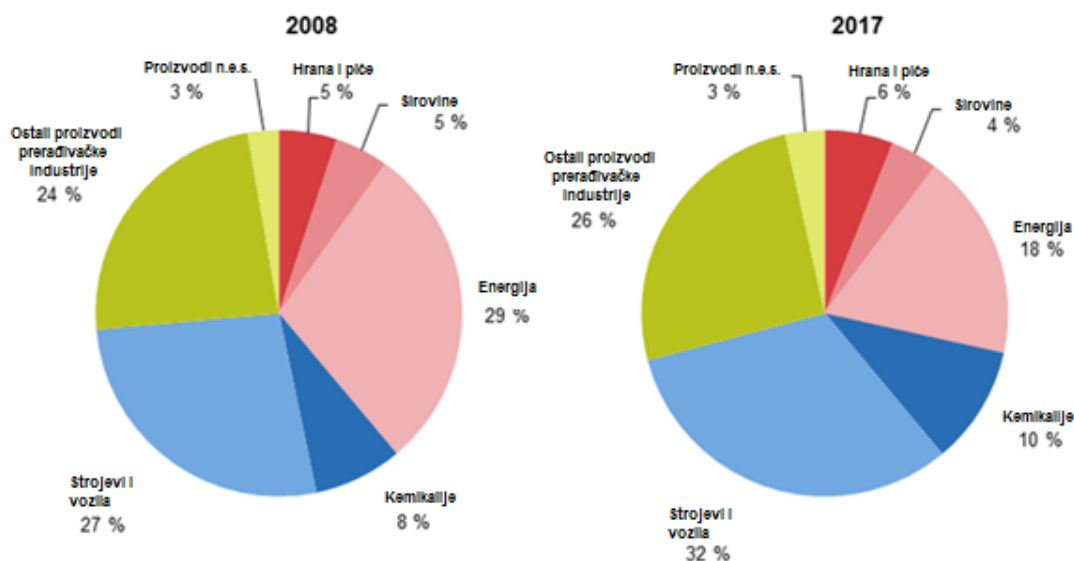
Grafikon 23: Izvoz EU-28 prema skupinama proizvoda (2008. i 2017.)

Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Primarni proizvodi 2017. godine činili su 14% ukupnog izvoza, a sastoje se od hrane i pića (6%), energetskih proizvoda (5%) i sirovina (3%). Najznačajnije promjene u strukturi izvoza proizvoda skupine država EU-28 zabilježene su kod kemikalija gdje se bilježi povećanje udjela u izvozu od 3% u promatranom razdoblju te smanjenje udjela od 2% kod strojeva i vozila.

Grafikon 24: Uvoz EU-28 prema skupinama proizvoda (2008. i 2017.)

Izvor: *Extra-EU trade in goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods (pristupljeno 3. lipnja 2018)

Većina uvoza EU također su proizvodi prerađivačke industrije (Grafikon 24). Njihov udio u ukupnom uvozu EU porastao je sa 58% u 2008. na 68% u 2017. godini, od toga 32% odnosi se na strojeve i vozila, 26% na ostale prerađivačke proizvode te 10% na kemikalije. Primarni proizvodi činili su 29% uvoza EU-28, od toga 18% odnosi se na energetske proizvode, 6% na hranu i piće te 4% na sirovine. Najznačajnije smanjenje zabilježeno je kod energetske sirovine koje je 2008. godine iznosilo 29, a 2017. tek 18% u ukupnom uvozu. Nasuprot tome, udio strojeva i vozila u ukupnom uvozu povećao je svoj udio za 5% pa je tako 2017. iznosio 32%.

Razlika u strukturi izvoza i uvoza skupine država EU-28 kod proizvoda prerađivačke industrije najviše se razlikuje kod energetske sirovine, zauzimajući u uvozu (18%) skoro pa četiri puta veći udio nego u izvozu (5%), kod kemikalija, koje zauzimaju veći udio u izvozu (18%) nego u uvozu (10%) te kod strojeva i vozila koji zauzimaju manji udio u uvozu (32%) nego izvozu (42%).

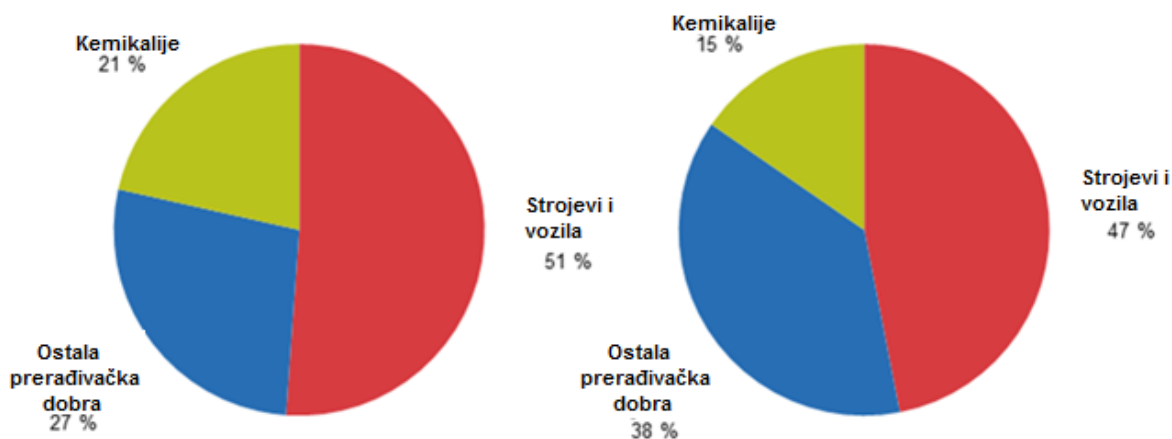
Pet od šest glavnih partnera u izvozu prerađivačkih proizvoda također je među pet glavnih partnera u uvozu prerađivačkih proizvoda. To su Sjedinjene Države, Kina, Švicarska, Turska i Japan. U izvozu najveći udio zauzimaju SAD (21%), Kina (11%) i Švicarska (8%), dok zajedno šest glavnih partnera čine su nešto više od polovice izvoza prerađivačkih proizvoda. Kod uvoza najveći udio otada na Kinu (29%), zatim

Sjedinjene Američke Države (17%) te Švicarsku (7%), a zajedno 6 glavnih partnera čine čak dvije trećine ukupnog uvoza prerađivačkih proizvoda.³⁷

4.5.1.1. Vanjska trgovina EU-28 po sektorima prerađivačke industrije

Proizvodnja prerađivačkih proizvoda podrazumjeva tri sektora koji imaju različite udjele u izvozu i uvozu izvan EU-28. (Grafikon 25) 2017. godine strojevi i vozila zauzimali su najveći udio i u izvozu (51%) i uvozu (47%) prerađivačkih proizvoda, zatim ostali prerađivački proizvodi u izvozu s 27% a u uvozu s 38% te kemikalije u izvozu s 21% i u uvozu s 15%.

Grafikon 25: Uvoz (desno) i izvoz (lijevo) EU-28 prerađivačkih proizvoda prema kategorijama, 2017.

Izvor: *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 22. svibnja 2018.)

Najvažniji sektor u međunarodnoj trgovini prerađivačkim proizvodima EU su strojevi i vozila. EU je 2017. izvezla gotovo 800 milijardi eura (42% ukupnog izvoza EU) i uvezla gotovo 600 milijardi eura (32% ukupnog uvoza EU) u tom sektoru. Sektor je također imao najveći višak u trgovini EU, s 200 milijardi eura 2017., a najveći porast izvoza i uvoza u apsolutnim vrijednostima.³⁸

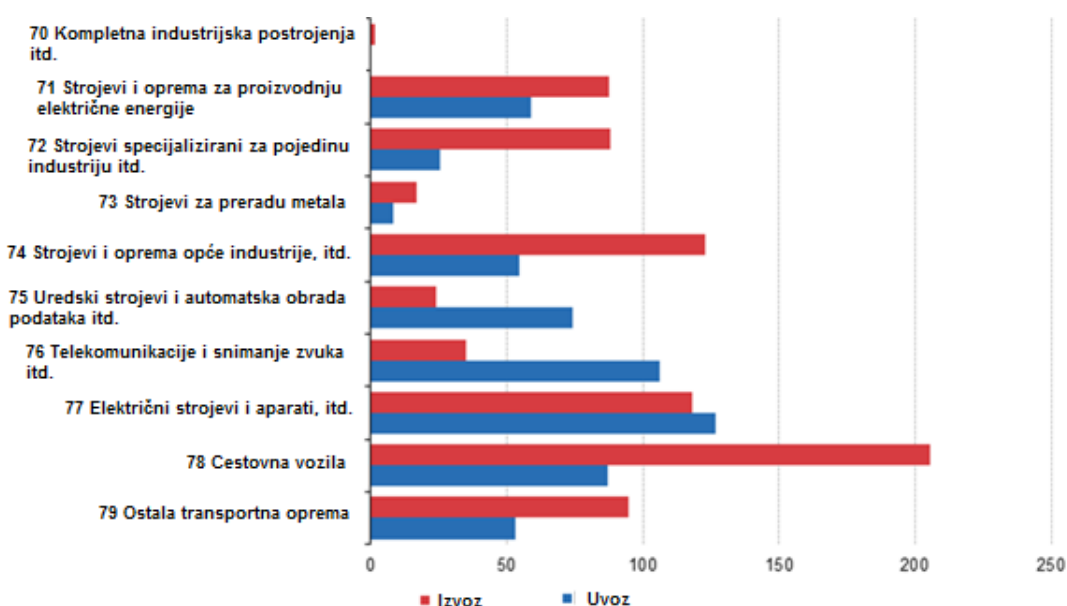
³⁷ *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

³⁸ *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

Sjedinjene Američke Države bile su najveća destinacijska zemlja EU-a za izvoz strojeva i vozila u 2017. godini s udjelom od 21%. Kina (14%) je bila jedina druga izvozna destinacija s udjelom većim od 10%.³⁹

Glavna proizvodna skupina 2017. u sektoru strojeva i vozila u vidu izvoza bila su cestovna vozila s nešto više od 200 milijardi eura (Grafikon 26), zatim opći industrijski strojevi s približno 120 milijardi eura te električni strojevi. Što se tiče uvoza to su električni strojevi s približno 130 milijardi eura, telekomunikacijska oprema (~100 milijardi eura) i cestovna vozila (~90 milijardi eura).

Grafikon 26: Izvoz i uvoz strojeva i vozila prema kategorijama, 2017.godine za EU-28 (u milijardama EUR)

izvor: *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 22. svibnja 2018.)

Ostali prerađivački proizvodi drugi je najveći sektor u međunarodnoj trgovini proizvodima prerađivačke industrije. To je heterogena skupina proizvoda, a sastoji se od prerađivačke robe koja se kreće od osnovnih poluproizvoda, kao što su koža, guma, drvo, papir, tekstil, metal i slično pa sve do radno intenzivnih proizvoda poput odjeće, cipela i pribora, satova, fotoaparata, itd.⁴⁰

³⁹Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

⁴⁰Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

EU je izvezla 425 milijardi eura (23% ukupnog izvoza EU) i 2017. godine uvezla gotovo 477 milijardi eura (26% ukupnog uvoza EU) u ovaj sektor. Uz izuzetak iz 2013. godine kada je trgovinski višak iznosio 1 milijardu eura, EU je uvijek imala trgovinski deficit u ovom sektoru koji je 2007. godine iznosio 76 milijardi eura.⁴¹

Veličina izvoza i uvoza u grupama proizvoda razlikuje se u određenoj mjeri. EU ima veliki trgovinski manjak u odjeći i obući, te obojenih metala i znatan višak trgovine u profesionalnoj, znanstvenoj i kontrolnoj opremi, nemetalnim mineralnim proizvodima i papiru i srodnim proizvodima.⁴²

Ostali prerađivački proizvodi najviše su se izvozili su Sjedinjene Američke Države (19%), Švicarsku (11%) i Kinu (8%). Dok su glavni trgovinski partneri za uvoz bili Kina s 32%, Sjedinjene Države s 10% i Švicarska sa 7%.

Sektor kemikalija najmanji je od tri navedena sektora prerađivačkih proizvoda, a sastoji se od kemijskih dobara kao što su organske i anorganske kemikalije, plastike i farmaceutskih proizvoda. U razdoblju od 2002. do 2017. taj je sektor imao najveću stopu rasta raspodijeljenih triju sektora. Izvoz i uvoz bili su oko 2,4 puta veći u 2017. godini nego 2002., dok je u ostalim dvama sektorima izvoz i uvoz iznosili 1,8 do 2,0 puta veći u 2017. godini kao i 2002. godine. Izvoz u ovom sektoru dosegao je 333 milijarde eura 2017. godine uvoz je iznosio 195 milijardi eura. Trgovinski višak kemikalija povećao se sa 60 milijardi eura u 2002. na 138 milijardi eura 2017. godine.⁴³

Najveći izvozni partneri za kemikalije bili su Sjedinjene Američke Države (25%), Švicarska (10%) i Kina (8%). Također iste destinacije bile su i tri vodeća partnera za uvoz kemikalija, Sjedinjene Američke Države s 29%, Švicarska s 21% te Kina sa 9%. Najveća kategorija izvoza i uvoza ovog sektora bili su "medicinski i farmaceutski proizvodi" s 47% izvoza i 39% uvoza te su tako ostvarili trgovinski višak od 80 milijardi EUR. Manji deficiti u sektoru kemikalija ostvareni su kod organskih i anorganskih kemikalija te kod gnojiva.⁴⁴

⁴¹ Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

⁴² Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

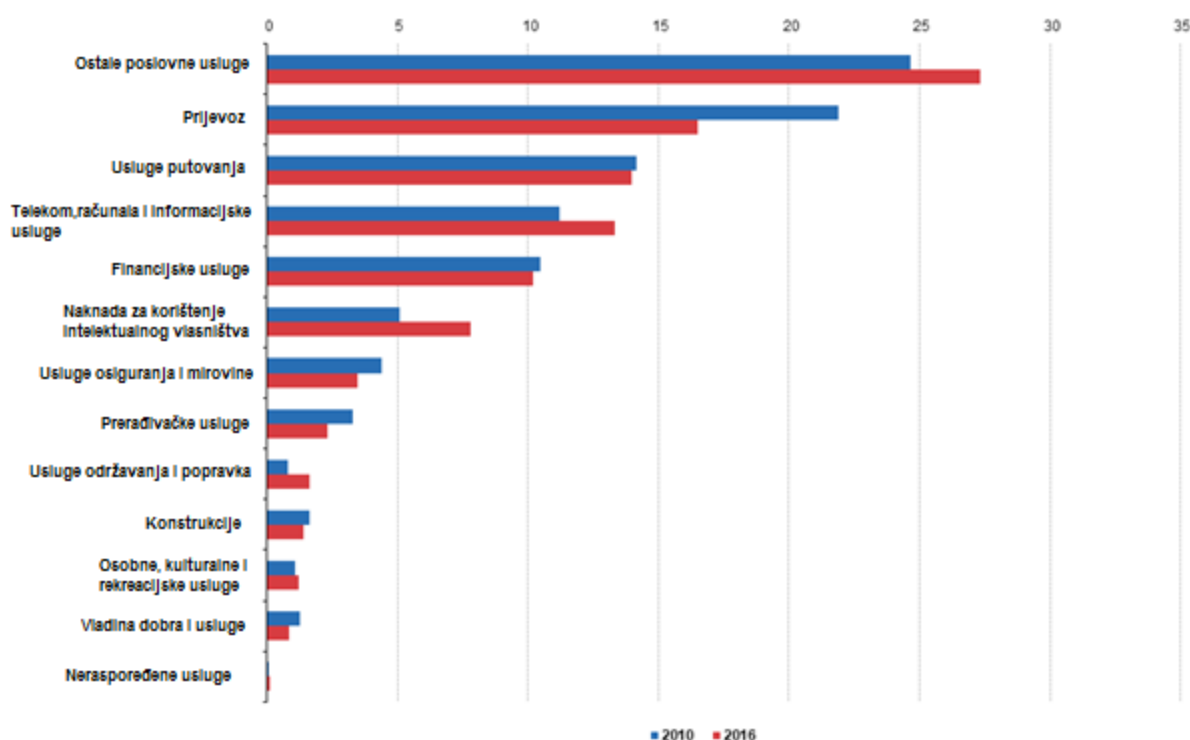
⁴³ Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

⁴⁴ Extra-EU trade in manufactured goods, [website], http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods (pristupljeno 27. svibnja 2018.)

4.5.3. Vanjska trgovina prema glavnim vrstama usluga

Na Grafikonu 27 možemo vidjeti izvoz EU-28 prema vrstama usluga, uspoređujući 2010.-tu i 2016.-tu godinu. Najveći udio zauzimaju ostale poslovne usluge s približno 25% te bilježe porast u promatranom razdoblju za 2%. Zatim, sljedeće usluge s najvećim udjelom su transportne usluge, međutim u posljednjih šest godina bilježe pad za gotovo 6 postotnih bodova, odnosno s 22% na 16%. Od usluga koje bilježe povećanje u promatranom razdoblju, ističu se telekom, računala i informacijske usluge (+2 postotna boda), usluge naknade korištenja intelektualnog vlasništva (+3 postotna boda) te usluge održavanja i popravka, dok smanjenje, osim transporta bilježe i vladina dobra i usluge, konstrukcije, prerađivačke usluge, usluge osiguranja i mirovine te financijske usluge.

Grafikon 27: :Extra-EU izvoz usluga, EU-28, 2010 i 2016

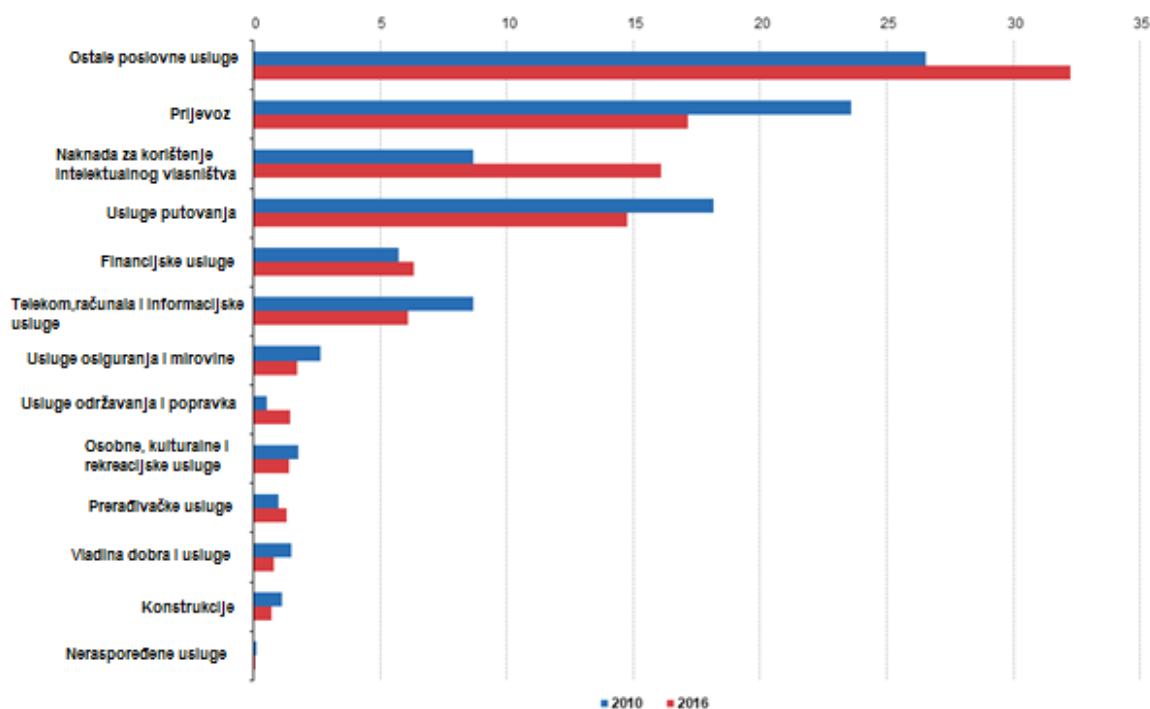

Izvor: *International trade in services by type of service*, [website, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services_by_type_of_service (pristupljeno 21. Kolovoz 2018))

Na Grafikonu 28 možemo vidjeti uvoz EU-28 prema vrstama usluga, za 2010. i 2016. godinu. 2010. godine najveći udio u uvozu usluga zauzimale su ostale poslovne usluge (26%), transport (24%) te putovanja (18%). Najveće povećanje udjela u uvozu u posljednjih šest godina bilježe usluge naplate troškova za korištenje intelektualnog

vlasništva i to za 7% te ostale poslovne usluge za 5%, dok se smanjenje najviše očituje kod usluga transporta (-6%), putovanja (-4%) te telekoma, računala i informacijskih usluga (-3%). Također smanjenje udjela u uvozu još bilježe i vladina dobra i usluge, konstrukcije, osobne, kulturalne i rekreacijske usluge, usluge osiguranja i mirovine dok povećanje bilježe prerađivačke usluge, usluge održavanja i popravka te financijske usluge.

Grafikon 28: Extra EU uvoz usluga, EU-28, 2010 i 2016

Izvor: International trade in services by type of service, [website,]https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services_by_type_of_service (pristupljeno 21. Kolovoz 2018))

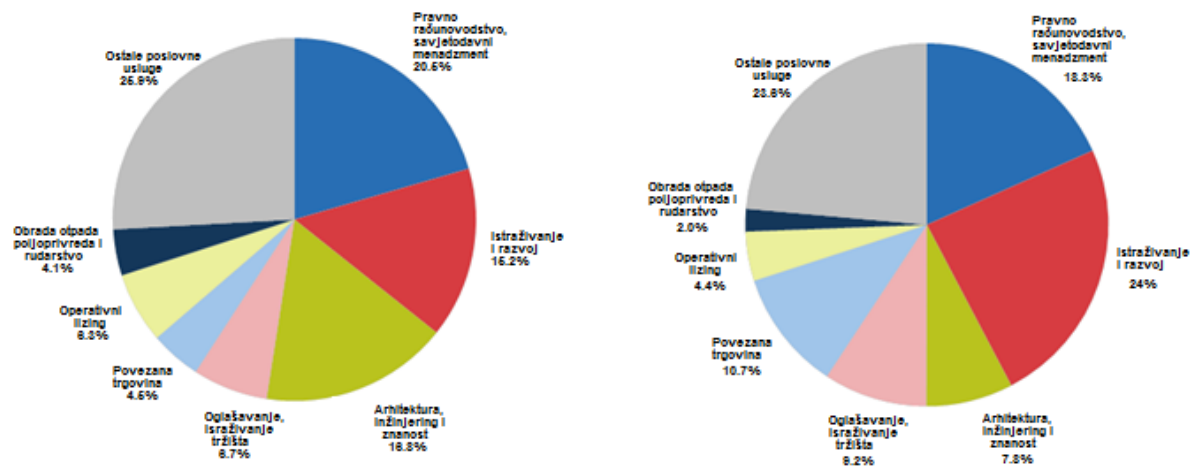
Najveća kategorija usluga su ostale poslovne usluge koje obuhvaćaju raznolik raspon usluga, uključujući istraživanje i razvoj, pravne usluge, savjetovanje o računovodstvu i menadžmentu, te usluge nekretnina.⁴⁵

Na Grafikonu 29 vidimo uvoz i izvoz potkategorija ostalih poslovnih usluga 2016. godine i njihove udjele. Najveća potkategorija izvoza bile su pravne, računovodstvene i savjetodavne usluge koje su činile nešto više od jedne petine (20,5%) ostalih izvoznih poslova EU-a, zatim usluge istraživanja i razvoja sa 15,2%

⁴⁵ *International trade in services by type of service*, [website,]https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services_by_type_of_service (pristupljeno 21. Kolovoz 2018)

te znanstvene, arhitektonske te inženjerske usluge sa 16.8%. Nasuprot izvozu, istraživanje i razvoj (R & D) najveća je podskupina za uvoz s čak 24% udjela, zatim pravne, računovodstvene i savjetodavne usluge (18.3%), trgovina (10.7%) te oglašavanje i istraživanje tržišta (9.2%).

Grafikon 29: Udjeli potkategorija ostalih poslovnih usluga u ukupnom izvozu (lijevo) i uvozu (desno) 2016. godine u %. (extra EU)

Izvor: *International trade in services by type of service*, [website, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services_by_type_of_service (pristupljeno 21. Kolovoz 2018)]

5. ZAKLJUČAK

Vanjska trgovina važna je gospodarska djelatnost koja doprinosi razvoju cijelog gospodarstva. Iako uključuje ograničenja, posebne kontrole kretanja robe i usluge i mnoge rizike, njena važnost ogleda se u opskrbi gospodarstva uvozom proizvoda i usluga koje država ne može dovoljno ili ne može uopće proizvesti te u izvozu viška proizvoda, stvaranja novih tržišta i dodatnih prihoda koji ne bi bili mogući da se radi o zatvorenom gospodarstvu.

Ciljevi i vrijednosti temelj su njenog postojanja, a središnji značaj Unije predstavlja jedinstveno tržište odnosno tržište bez unutarnjih granica koje omogućuje slobodan protok ljudi, robe, usluga i kapitala između članica Europske Unije. S ciljem liberalizacije trgovine i uklanjanja prepreka stvorena je i zajednička trgovinska politika koja obuhvaća i određuje bilateralne i regionalne trgovinske odnose Europske unije s trećim zemljama i multilateralne odnose Unije.

Europska Unija promatra se kao jedinstveni trgovinski blok te se smatra jednim od najvećih svjetskih izvoznika robe i usluga, ali i glavnim uvoznikom za mnoge zemlje svijeta. Sve to potvrđuju podaci o ukupnom svjetskom izvozu i uvozu gdje EU-28 sudjeluje sa šestinom udjela. Trgovina robom unutar EU predstavlja jedinstveno tržište, s Njemačkom kao članicom koja ima najveće udjele u trgovini robom ali i uslugama unutar i izvan Europske Unije, a bilježi veće trgovinske tokove nego trgovina s članicama izvan Europske Unije.

Glavni trgovinski partneri EU-a u zadnjih desetak godina nisu se bitno promijenili, međutim količina izvezenih i uvezenih proizvoda znatno se povećala. SAD je i dalje ostao glavni partner za izvoz robe i usluga iz EU dok je Kina zabilježila najveća povećanja izvozu u EU od svih partnera.

Europska Unija najviše trguje proizvodima prerađivačke industrije, a najveću vrijednost među njima u trgovini među članicama predstavljaju motorna vozila, prikolice i poluprikolice. U vidu extra regionalne trgovine strojevi i vozila zauzimaju najveći udio u izvozu i uvozu, međutim u uvozu i kemikalije zauzimaju značajan udio zahvaljujući značajnom rastu sektora odnosno kategorije medicinskih i farmaceutskih proizvoda od 2002. godine pa do danas. Vrijednost izvoza i uvoza usluga do tri puta je manji od vrijednosti trgovine robom, a najveći udio u razmjeni zazimaju usluge transporta i putovanja.

6. LITERATURA

KNJIGE:

1. Andrijanić, I., *Vanjska trgovina: kako poslovati s inozemstvom*, 2. izdanje, Zagreb, Mikrorad, 2001.
2. Cvečić, I. i V. Kandžija, *Ekonomika i politika Europske Unije*, Rijeka, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2011.
3. Kersan-Škabić, I., *Ekonomija Europske unije*, 2. izdanje, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma "Dr. Mijko Mirković", 2015.
4. Matić, B., *Međunarodno poslovanje: institucije, pravila, strategije*, Zagreb, Sveučilište u Zagrebu: Ekonomski fakultet, 2016.
5. Veselica, V., *Globalizacija i nova ekonomija*, Zagreb, A.G. Matoš, Samobor; Ekonomski fakultet, Zagreb; Hrvatsko društvo ekonomista, Zagreb; Inženjerski biro, Zagreb; Zavod za poslovna istraživanja, Zagreb, 2017.

INTERNET IZVORI:

1. *Ciljevi i vrijednosti EU-a*, [website], https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_hr (pristupljeno 15. Svibnja 2018.)
2. *Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)*, [website], <http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)
3. *Consumer benefits from EU trade liberalisation*. [website], http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156619.pdf (pristupljeno: 5. rujna 2018)
4. *DG Trade Statistical Guide*, 2018, [website], http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/may/tradoc_151348.pdf (pristupljeno 26. svibanj 2018.)
5. *EU and WTO*, [website], <http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-and-wto/> (pristupljeno: 5. rujna.2018.)
6. *EU-Canada trade agreement enters into force*, [website], <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1723> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

7. *EU i SAD objavili ocjenu trenutnog stanja pregovora o TTIP-u*, [website], [https://ec.europa.eu/croatia/news/eu and us %20publish ttip %20state of play assessment_hr](https://ec.europa.eu/croatia/news/eu_and_us_%20publish_ttip_%20state_of_play_assessment_hr) (pristupljeno 8.rujna 2018.)
8. *Euro*, [website], https://europa.eu/european-union/about-eu/money/euro_hr (pristupljeno 27. svibnja 2018)
9. *Europska unija*, [website], <http://www.geografija.hr teme/europska-unija/> (pristupljeno 17. svibnja 2018.)
10. *Extra-EU trade in goods*, [website], [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU trade in goods](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_goods) (pristupljeno 3. lipnja 2018)
11. *Extra-EU trade in manufactured goods*, [website], [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU trade in manufactured goods](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Extra-EU_trade_in_manufactured_goods) (pristupljeno 22. svibnja 2018.)
12. *Glossary:Manufactured good*, [website], [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Manufactured good](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Manufactured_good) (pristupljeno 27. Svibnja 2018)
13. *International trade in services*, [website], [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International trade in services](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services) (pristupljeno 21. Kolovoza 2018.)
14. *International trade in services by type of service*, [website,][https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International trade in services by type of service](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_services_by_type_of_service) (pristupljeno 21. Kolovoz 2018)
15. *Intra-EU trade of the most traded goods*, [website], [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Intra-EU trade of the most traded goods](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Intra-EU_trade_of_the_most_traded_goods) (pristupljeno 22. Svibnja 2018)
16. *Međunarodna trgovina robom*, [website], [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International trade in goods/hr](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=International_trade_in_goods/hr) (pristupljeno 25. svibnja 2018)
17. *MVEP: Multilateralni odnosi*, [website], [http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/svjetska-trgovinska-organizacija-\(wto\)](http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi-staro-ijvhj/svjetska-trgovinska-organizacija-(wto)) (pristupljeno 5.9.2018)

18. *O Europskoj uniji*, [website], <http://www.sabor.hr/Default.aspx?sec=391>
(pristupljeno 17. svibnja 2018.)
19. *Partnerstvo za transatlantsku trgovinu i ulaganja*, [website]
<http://www.mvep.hr/files/file/2016/160510-ttip.pdf> (pristupljeno 8. rujna 2018.)
20. *The benefits of CETA*,
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/july/tradoc_154775.pdf
(pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)
21. *The Canada-Europe Free Trade Agreement: Advantages for Canadian and European businesses*, [website], <https://www.osler.com/en/resources/cross-border/2017/the-canada-europe-free-trade-agreement-advantage> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)
22. *The European Union and the WTO*, [website],
https://www.wto.org/english/thewto_e/countries_e/european_communities_e.htm (pristupljeno 5.9.2018)
23. *Trade policy review, 2017*, [website],
https://www.wto.org/english/tratop_e/tpr_e/s357_e.pdf (pristupljeno 20. kolovoza 2018.)
24. *Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP)*, [website],
<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/about-ttip/> (pristupljeno 22. Kolovoza 2018.)
25. *Trgovinska politika*, [website],
<http://www.dei.gov.ba/dokumenti/default.aspx?id=4886&langTag=bs-BA>,
(pristupljeno 1. Srpnja 2018.)
26. *Trgovinski sporazumi EU*, [website],
<http://www.consilium.europa.eu/hr/policies/trade-policy/trade-agreements/>,
(pristupljeno: 22. svibnja 2018)
27. *Trgovinski sporazumi EU s trećim zemljama*, [website],
<http://gd.mvep.hr/files/file/gd/trgovinski-sporazumi-eu-s-trecim-zemljama.pdf>
(pristupljeno 22. Kolovoza 2018.)
28. *TTIP free zones europe: What TTIP and CETA are?*, [website],
<https://www.ttip-free-zones.eu/about/page2> (pristupljeno 23. Kolovoza 2018.)

29. *Vanjska trgovina*, [website], <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=63873>, (pristupljeno 2. srpnja 2018)
30. *Zajednička trgovinska politika EU*, [website], <https://izvoz.gov.hr/trgovinska-politika/118>, (pristupljeno: 1. srpnja 2018.)
31. *Zemlje*, [website], https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_hr (pristupljeno 18. svibnja 2018)

SAŽETAK

Tema ovog završnog rada su glavna obilježja vanjske trgovine Europske Unije. U radu je objašnjena vanjska trgovina, njene značajke i utjecaj na zemlje koje ju primjenjuju. Navedene su visine carina odabranih skupina proizvoda te je ukratko objašnjen odnos Europske Unije s WTO te prednosti sklapanja multilateralnih, regionalnih i bilateralnih sporazuma, uz navođenje dosadašnjih potpisanih sporazuma EU. Navedeni su također sporazumi u tijeku te kratki osvrt na stanje pregovora s Kanadom i SAD-om odnosno sporazumi CETA i TTIP. U glavnom dijelu rada grafički su prikazani i analizirani podaci vanjske trgovine robom i uslugama Europske Unije, njeni udjeli u svijetu ali i pojedinačni udjeli članica u intra-regionalnoj i extra-regionalnoj trgovini. Navedeni su glavni trgovinski partneri u vanjskoj trgovini te je analizirana struktura razmjene prema glavnim skupinama proizvoda i usluga.

Ključne riječi: vanjska trgovina, Europska Unija, trgovinska politika, trgovinski sporazumi

SUMMARY

The theme of this final work is the main features of the European Union's foreign trade. It explains foreign trade, its features and its impact on the countries that apply it. The level of customs of the selected product groups was set out, and the relationship between the European Union and the WTO was briefly explained, as well as the advantages of concluding multilateral, regional and bilateral agreements, with reference to the EU Agreements signed so far. There are also ongoing agreements and a brief review of the status of negotiations with Canada and the United States, ie the CETA and TTIP agreements. In the main part, the data on external trade of goods and services of the European Union, its shares in the world, as well as the individual shares of members in intra-regional and extra-regional trade are graphically presented and analysed. The main trade partners in foreign trade are listed and the structure of trade were analysed by main groups of products and services.

Key words: foreign trade, the European Union, trade policy, trade agreements

POPIS TABLICA, SLIKA I GRAFIKONA

TABLICE:

Tablica 1: Struktura carina EU, 2016. godine	5
Tablica 2: Sažetak primjenjene carine u EU, 2016. godine	6
Tablica 3: Udio u svjetskoj trgovini robom (%), 2007.-2017.....	14
Tablica 4: Udio u svjetskoj trgovini uslugama (%), 2007.-2017.	15

GRAFIKONI:

Grafikon 1: Udio u svjetskoj trgovini robom i uslugama u odabranim zemljama u %, 2007-2017.	13
Grafikon 2: Udio u međunarodnoj trgovini uslugama odabranih zemalja (%)	15
Grafikon 3: Glavni sudionici u međunarodnoj trgovini robom za izvoz i uvoz, 2016. (u milijardama EUR)	16
Grafikon 4: Udio u ukupnom izvozu (lijevo) i uvozu (desno) robe 2016. godine	17
Grafikon 5: Trgovina robom unutar EU-28, 2016. (% udio izvoza (lijevo) i uvoza (desno) u EU-28)	18
Grafikon 6: Trgovina robom unutar i izvan EU-28, 2017.....	19
Grafikon 7: Udjeli članica EU u trgovini uslugama u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) ..	19
Grafikon 8: Trgovina uslugama unutar i izvan EU-28, 2016. (%).....	20
Grafikon 9: Razvoj međunarodne trgovine robom EU-28, 2008. - 2017. godine (u milijardama EUR)	21
Grafikon 10: Extra EU trgovina uslugama; 2010-2016. godine (milijarde EUR).....	22
Grafikon 11: Trgovina robom izvan EU-28, 2016. u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) u %	23
Grafikon 12: Trgovina uslugama izvan EU-28, 2016.godine u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) u %	23
Grafikon 13: Udjeli glavnih trgovinskih partnera EU u izvozu, 2008-2017.	24
Grafikon 14: Udjeli glavnih trgovinskih partnera u uvozu EU, 2000-2017.....	25
Grafikon 15: Glavni trgovinski partneri EU-28 u izvozu (lijevo) i uvozu (desno), 2006.-2016.....	26
Grafikon 16: Međunarodna razmjena robom prema glavnim partnerima EU-28 za uvoz (lijevo) i izvoz (desno), 2017. godine.....	26

Grafikon 17: Razmjena EU-28 prema geografskim zonama, 2008. i 2017. u milijardama EUR.....	28
Grafikon 18: Vanjsko trgovinska bilanca prema glavnim trgovinskim partnerima EU-28, 2008.-2017. (u milijardama EUR)	28
Grafikon 19: Extra EU trgovina prema glavnim partnerima, 2011 i 2016. (u milijardama EUR)	29
Grafikon 20: Extra EU trgovina uslugama u izvozu (lijevo) i uvozu (desno) 2016. godine.....	30
Grafikon 21: Intra-EU izvoz 5 glavnih skupina proizvoda, 1994, 2004, 2006, 2012, 2013, 2016.....	32
Grafikon 22: uvoz, izvoz, i vanjskotrgovinska bilanca EU-28 kod proizvoda prerađivačke industrije, 2002-2017 (u milijardama EUR)	33
Grafikon 23: Izvoz EU-28 prema skupinama proizvoda (2008. i 2017.).....	33
Grafikon 24: Uvoz EU-28 prema skupinama proizvoda (2008. i 2017.).....	34
Grafikon 25: Uvoz (desno) i izvoz (lijevo) EU-28 prerađivačkih proizvoda prema kategorijama, 2017.	35
Grafikon 26: Izvoz i uvoz strojeva i vozila prema kategorijama, 2017.godine za EU-28 (u milijardama EUR)	36
Grafikon 27: :Extra-EU izvoz usluga, EU-28, 2010 i 2016	38
Grafikon 28: Extra EU uvoz usluga, EU-28, 2010 i 2016.....	39
Grafikon 29: Udjeli potkategorija ostalih poslovnih usluga u ukupnom izvozu (lijevo) i uvozu (desno) 2016. godine u %. (extra EU).....	40